

PAKISTANAS SKYLA

PASIKEITIMŲ GRĖSMĖ VISAM INDIJOS KONTINENTUI

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Politinės aistros Pakistane pasiekė tokio laipsnio, kad pranešama ne tik apie politinių priešų nužudymus, bet ir nukryžiuojamus. Ten siaučianti politinė audra gali privesti prie naujos komunistinės valstybės atsiradimo, kurią sudarytų dabartinio Pakistano rytinė dalis ir Indijos Vakarų Bengalijos provincija. Pirmoji turėtų 73.000.000 gyventojų, antroji — 35.000.000. Juos riša bendra kalba ir ūkiniai sumetimai. Vakarinė Bengalija yra daugiau pramonės kraštas, o rytinės Pakistanas grynai žemės ūkio. Skiria religija.

Kadaise tas skirtumas buvo taip jaučiamas, kad mahometonų apgyventa Bengalijos dalis buvo priskirta naujai sukuriamam Pakistanui, kurio kita — vakarinė dalis — nuo rytinės yra atskirta net 1.000 mylių Indijos teritorijos. Religijos reikšmė mažėjant, mahome-

tonų ir hindusų sugyvenimo šansai smarkiai paaušo. Be to čia nemažai vaidmenį vaidina ideologinis momentas. Bengalijoje paskutinius lokalius rinkimus laimėjo kairiųjų koalicija, kuriai vadovauja komunistai. Rytinio Pakistano galinčiausia politinė asmenybė mahometonų dvasininkas Bhashani yra marksistinių pažiūrų ir Mao Tsetungo gerbėjas. Tokiu būdu tarp jo ir Bengalijos vyriausybės bendravimas ne tik įmanomas, bet ir pastebimas.

Iki šiol Pakistaną diktatoriaus teisėmis valdė prezidentas Ayub Khan. Negalima sakyti, kad nelaimingai. Ūkiškai kraštas padarė nemažai pažangos. Toji pažanga nors aplamai imant pagerino visų būklę, nesuvažino prarajost tarp turtingųjų ir beturčių. Galima sakyti, kad toji pra-

raja net padidėjo, palyginti negausiems pramonininkams savo rankose sutelkus didelę ūkinę galią ir prabangą. Naujoji Pakistano inteligentija ilgai liko nepatenkinta 'tėvišku' Ayub Khano režimu, kuriame tarp kitko prikišama ir korupcija.

Praeitą pavasarį prasidėję studentų neramumai buvo akstinai daug platesnėm reiškimais. Laikydami Ayubo dienas suskaičytom, jį apleidė daugelis jo buvusių bendradarbių. Akivaizdoje tokios buklės Ayub pasitraukė iš valdžios.

Užsieniuose dažnai yra linkniuojama buvusio Ayubo užsienio reikalų ministro Bhutto pavardė, kuris vadovauja intelektualų opozicijai, tačiau jo galimybės tapti Pakistano valdovu yra laikomos labai mažomis. Jo įtaka yra kiek didesnė tik Vakarų Pakistane ir tokiu būdu jo įsigalėjimas greičiausiai tik paskatintų rytinį Pakistaną atsiskirti. Daugiau šansų sekančių dar sujungto Pakistano valdovu turėtų šieksas Mujibur Rahman, kuris yra krašto vienybės šalininkas ir Bhashanipriešas. Gabus demagogas, Rahman yra laikomas daugiau dešiniuoju negu Bhashani.

Kol kas atrodo, kad šiais nacionalizmo žydėjimo laikais stipresnį valstybės pagrindą sudaro tauta, o ne religija ar ideologija. Sudarant Indijos ir Pakistano nepriklausomas valstybes to principo nebuvo laikytasi. Užtat ten tiek daug nesusipratimų. Pakistano vardas yra naujadaras iš pirmųjų raidžių provincijų vardų: Punjab, Afghanistan, Kashmir plus žodis 'stan' kuris reiškia kraštą Urdu kalboje. Žodis 'pak' toje kalboje taip pat reiškia tyrą, skaistą. Todėl Pakistaną galima būtų vesti kaip "skaistų kraštą", kuo jis dabar tikrai nėra.

Rytinio Pakistano atskyrimo ir eventuales susijungimo su Vakarų Bengalija atsitikimu, Vakarų Pakistanas su savo 35 milijonais liktų nepriklausoma valstybe. Ir galimas daiktas, kad jai būtų lengviau tvarkytis. Bengalijos ir rytinio Pakistano susijungimas pokomunistinio vėliava sukeltų daug naujo galvosūkio kaimynams ir ne kaimynams, Maskvai ir Washingtonui. Tikrai džiaugtusi tik Pekinas.

• Vietname karas nevyksta taip kaip amerikiečių generolai prieš trejetą mėnesių tvirtino, kad priešas jau parklūpytas ant kelių. Nuo to laiko, kai Paryžiuje prasidėjo derybos, buvo užmušta 10.000 amerikiečių

Gyvenimas prasidėjo lyg pasaka: jaunysis brolis išėjo pažadinti miegančios karalaitės, išėjo kopti aukštą kalną ir įsibrauti į užburta pilį. Pavojai ir vargai, net sukrūvintos rankos ir kojos, net sukrūvinta širdis jo nebaugino. Ir įveikė jis visas kliūtis, ir atvėrė pilies duris,

STASYS SANTVARAS

di pasaką: keturiolikos ar penkiolikos metų berniukas, slapta ir ne be pavojaus iš lenkų okupuoto Vilniaus krašto peržengęs demarkacijos liniją į nepriklausomą Lietuvą, netruko pajusti,

kantriai tylus, pvz., kelionėj iš New Yorko į Bostoną, per kelias valandas, ištarti tik kelis žodžius, bet gali būti bohemiskai linksmas, kupinas sąmojų ir džiaugsmo. Tiedu jo būdo kraštutinumai yra itin ryškūs. Bdingiausias, bet gi, yra jo darbštumas, jo kūrybingumas, tiesiog asketiškas atsidavimas kūrybiniam darbui. Dar ir dabar prie darbo stalo jis pajėgia išsėdėti 16 valandų per parą! Šis Gaidelis būdo bruožas, iš tikro, ir sudaro jo asmenybę.

Komp. Julius Gaidelis yra švenčioniškis, Vilniaus krašto vaikas, gimęs 1909 m. balandžio 5 d. Grilkiškių kaime, Daugėliškių vls., Švenčionių aps. Vadinasi, kaip daugelis kitų liet. kultūrininkų, š.m. balandžio 5 d. ir jis peržengs savo amžiaus lapos metų ribą. Įvykis atžymėtinas, bet ar jis yra atbėgančio pavasario linksmybė? Apžvelgęs tuos šaltus vandenius, kuriuose dabar plūduriuojam, labai sunku nuo gaudinančio atodūso ištrūkti...

Muzikos meną Jul. Gaidelis studijavo Kauno konservatorijoje 1925-37 m. laikotary: 1925-31 m. Dauguvietytės vadovaujamoje fortepiono klasėje, o 1931-37 m. prof. Juozo Gruodžio klasėje. Dar nebaigęs studijų, Jul. Gaidelis Kaune pradėjo garsėti kaip savo mokytojo, komp. J. Gruodžio, įpėdinis ir jo mokyklos ryškiausias talentas.

1951-53 m. suakutvininkas studijavo kompoziciją, kontrą ir dailių menų istoriją Nauj. Anglijos konservatorijoje, Bostone, kurią baigdamas gavo Master of Music laipsnį. Dviejų konservatorių baigimo diplomai, be abejonės, antspauduoja komp. Jul. Gaidelio talentą ir jo pasiruošimą muzikinei veiklai.

Komp. Jul. Gaidelio muzikinė kūryba yra gausi, įvairi, platus ir savaimingo polėkio. Čia nors prabėgom peržvelkim į iki šiol sukurto muzikos veikalus: Variacijos fortepionui 1934 m., Fortepioninė sonata 1935 m., Verpėja ir Drugelis — dvi miniatiūros smuikui ir fortepionui, I styginis kvartetas 1936 m. Tai jo pirmojo kūrybos periodo darbai, galima sakyti, mokyklos suolo darbai.

1937-1968 m. laikotarys, nors per jį pralėkė II pasaulio karas, tremtis ir emigracija, įvykiai didžiai nepalankūs muzikos kūrybai, Jul. Gaidelis atsivėrė gausiom savo talento varsom. Tame laikotarys jis sukūrė šešis didelės formos muzikos kūrinius — šešias simfonijas. Šeštoji 1961 m. buvo atlikta Hartforde, Conn., muzikos festivaly, diriguojant Vyr. Marijošiui. Viena jo simfonijos dalis Scherzo, buvo atlikta New Yorke, diriguojant taip pat Vyr. Marijošiui, kurią The New York Times kritikas itin palankiai įvertino. Kaip atrodo, tas ir sudarė įspūdį, kad Jul. Gaidelis yra simfonikas, tik instrumentinės muzikos kūrėjas.

Tačiau taip nėra. Ir tą patvirtina kiti komp. Jul. Gaidelio muzikos kūriniai: Balandžių turgus ir Karo muziejus Sodely — simfoniniai vaizdai 1937 m., Šatrijos raganaų karnavalas, Cėdimio sapnas — simfoninės poemos 1940 m., Čičinskas, 3 aktų baletas (atsirėmęs į Maironio baladę, to baletu libretą parašė Balys Sruoga) 1944 m., Aliarmas, simfoninė poema (atlikta JA V orinių pajėgų orkestro Washington, D.C.) 1945 m., Jūratė ir Kastytis, simfoninė poema pagal Maironio baladę, 1946-47 m., II styginis kvartetas, Be tėvynės, Lietuviškas šokis Nr. 1, Malda — trys smulko dailiai, Smulko koncertas 1947-48 m., III styginis kvartetas 1948 m., Smulko Sonata 1951 m., IV styginis kvartetas 1953 m., Giesmė apie Gediminą (teksto autorius Balys Sruoga) — kantata solistams, vyrų chorui ir

(Nukelta į 5 psl.)



Kompozitorius Julius Gaidelis, kuriam balandžio 5 d. sukanka 60 metų. V. Maželio nuotrauka

ir prižadino miegančią karalaitę!

Pasaka byloja, kad po to žygio jaunysis brolis buvęs laimingas. Bet ar iš tikro jis buvo laimingas?...

Pasaka, nors neįtikimas dalykus seka, visada buvo tikrovės atspindys. Ir Juliaus Gaidelio išgyventi metai šiandien atspindi...

karių. Viso nuo 1961 m. amerikiečiai neteko 31.000, kai Korėjoje prarado 33.417 žmonių, kurių 22.263 krito jau derantis Pam Mun Jom. Nežiūrint pasunkėjusios padėties, Nixonas vengia išplėsti karo veiksmus. Tuo tarpu vietkongos delegacija Paryžiuje reikalauja besąlyginio amerikiečių atsiūkimo iš Vietnamo.

Paskutinėmis žiniomis Saigono vyriausybė siūlo pradėti tiesiogines derybas su š. Vietnamu ir Vietkongu, tam nestatydamą jokių sąlygų.

• Istanbuliui turkui Ahmet Irmiki miegant atvira burna, įlindo pelė ir jau antrą dieną gyvena jo pilve. Gydytojai bandė vaistais pelę nuuodyti, nepakenkiant žmogui, bet atrodo, turės daryti operaciją.

• Snipas Elyesar Bazna, labiau žinomas Cicerono vardu, karo metu tarnaudamas pas anglų ambasadorių Ankaroje vokiečiams parėdavęs slapčiausių sąjungininkų dokumentų nuotraukas, už kurias vokiečiai jam sumokėjo netikrais svarais, dabar gyvena Vokietijoje iš bedarbio pašalpos, tikėdamasis, kad Vokietijos vyriausybė atsižvelgdama į jo pasitarnavimus, jam atsilygins.

DIRVOS NOVELĖS konkurso laimėtojai

PREMIJOS PASKIRTOS JURGIUI GLIAUDAI IR ANDRIUI MIRONUI



Rašytojas Jurgis Gliada, laimėjęs Dirvos novelės 1968 m. konkurso pirmąją premiją \$300,00.

Kovo 22 d. Chicagoje Jaunimo Centre posėdžiavo Dirvos novelės konkurso 1968 m. jūry komisija, susidedanti iš penkių narių, būtent: Zitos Burneikytės, Česlovo Grincevičiaus, Aleksandro Dundulio, Eglės Juodvalkytės ir Juozo Masionio. Kiekvienas komisijos narių jau buvo perskaitęs konkursui atsiųstąsias noveles ir į šį posėdį atėjo su savo sprendimu.

Komisija po ilgesnių, bet labai giedroje nuotaikoje trukusių diskusijų, nuomonių pasidalinimo, peržvelgusi dešimtį atsiųstųjų novelių, pirmąją premiją 300 dol. paskyrė Kaspučiui, už novelę "Žaidre", antrą — 150 dol. Klemui Trumpai, už novelę "Alytis".

Atidarius vokus paaiškėjo, kad Kasputis yra Jurgis Gliada, o Klemas Trumpa — Andrius Mironas. Komisijos sprendimas vienbalsis.

Posėdy taip pat dalyvavo Dirvos redakcijos atstovas Mečys Valiukėnas.

Premijų mecenatas yra Simas Kašelionis.



Rašytojas Andrius Mironas-Norimas, laimėjęs Dirvos novelės 1968 m. konkurso antrąją premiją 150 dolerių.

PABALTIO KLAUSIMAS II PASAULINIO KARO METU

Vakarų sąjungininkų laikysena II Pas. karo metu Pabaltijo atžvilgiu buvo nelaiminga. Lietuvai, vakariečių politika buvo nesėkminga, o sovietai atsiėmė visus savo politikos siekius. Nesėkminga, kaip ir pergalė, yra pamokanti, tai vertėtų išnagrinėti vakariečių politikos sėkmingumą, nes II Pas. karo klaidos sukūrė dabartinę padėtį Lietuvoje.

Slapti sovietų nacių sandėriai davė Kremliui galimybę užimti Estiją, Latviją ir Lietuvą. Užsiėmęs vakaruose Hitleris davė Stalinui laisvas rankas 1940 m. vasarą inkorporuoti Pabaltijos valstybes į Tarybų Sąjungą. Stalinas faktinai tykojo užgrobti daugiau žemių, net ir sankalbininko sąskaita. Jis dė-

ALGIRDAS BUDRECKIS

jo viltis į Vokietijos nualinimą kovoje su anglais ir prancūzais.

Stalinas apsiriko, galvodaamas, kad karas nualins ir Angliją ir Prancūziją iš vienos pusės, ir Hitlerį iš kitos. Hitleris 1940 m. gruodžio mėnesį davė Barbarosos operacijai eigą. 1941 m. birželio 22 d. Trečiojo Reicho šarvuotos divizijos pradėjo riedėti į rytus. Tarybų Sąjunga nenorom buvo įvelta į II Pas. karą, kaip "kapitalistų sąjungininkė".

Karas verčia visus, turinčius bendrą priešą, tapti sąjungininkais. Komunistas Stalinas turėjo bendradarbiauti su kapitalis-

tais Roosevelt ir Churchill. Pabaltijo klausimas kėlė kartus iškilo karo metu, nes vakarų sąjungininkai, Jungtinės Amerikos Valstybės ir Didžioji Britanija nepripažino Pabaltijo valstybių inkorporavimo į Tarybų Sąjungą ir tebepripažino Estijos, Latvijos ir Lietuvos diplomatinis atstovus.

1941 m. rugpjūčio 14 d. JAV prezidentas Rooseveltas ir anglų ministras pirmininkas Churchillis iškilmingai paskelbė Atlanto Chartą, kurioje buvo pa-

reikšta: ... Antra, jie nepageidauja jokių teritorinių pakeitimų, kurie nesiderina su tų teritorijų gyventojų laisvai išreikšta valia; Trečia, jie respektuoja visų tautų teisę pasirinkti sau valdžios formą; ir jie pageidauja, kad suvereninės teisės ir savi-valda būtų grąžintos toms tautoms, kurios smurtu buvo užimtos...

Pirmos sąjungininkų konferencijos metu, 1941 m. rugsėjo mėn., Londone Tarybų Sąjunga endorses Atlanto Chartos principus. Anot ambasadoriaus Maislido, Tarybų Sąjunga ginanti kielvienos tautos teisę į nepriklausomybę ir į savo krašto teritorinį integralumą. Tarybų Sąjunga ginanti kielvienos tautos teisę pasirinkti tokia visuomeninė santvarką ir valdžios formą, kuri atitinkanti ir reikalinga tautos tikinei ir kultūrinei gerovei (Žr. Stephen Kertesz, The Fate of Europe, New York, 1956 psl. 123). Bet šitie žodžiai buvo apgaubingi. Litvinovas tą patį žiulbėjo, kad jis 1942 m. sausio 1 d. pasirašė Jungtinių Tautų Deklaraciją (Žr. F.W. Pick, The Baltic Nations, London, 1945, psl. 145).

Ką Stalinas tikrai galvojo apie tautų apsisprendimo teisę paaiškėjo anglų užsienio reikalų ministrai Anthony Edenui, kai jis nukeliavo į Maskvą 1941 m. gruodžio mėnesį tartis dėl abipusinės paramos. Mat Churchillis žadėjo pagalbą Tarybų Sąjungai o bendri kariniai veiksmai reikalavo, kad būtų politinis susipratimas tarp sąjungininkų. Reikėjo pasirašyti anglų-sovietų sutartį, kad būtų galima pradėti antrą frontą prieš Hitlerį. Anglų delegacija buvo nusistūta į Maskvą derėtis su sovietais. Pirmame pasitarime Kremliuje Stalinas smulkiai išdėstė Edenui, kokias pokarines sienas jis norėjo Europoje. Stalinas reikalavo 1940 m. pabaigos sienų, t.y., jis norėjo visas teritorijas, kurias, susidėjęs su Hitleriu, jį buvo pagrobę. Vadinas, Stalinas norėjo Pabaltijo valstybių.

Anthony Edenas savo atsiminimuose apibūdina anglų delegacijos atoveiką į Stalino reikalavimus: "Kilo sunkumų, kai rusai norėjo, kad mes pripažintume jų 1940 metais Estijos, Latvijos ir Lietuvos pagrobimą. Mes buvome prisieję nesuteikti de jure pripažinimo jokios valstybės pasikeitusiai padėčiai. Nors mes būtume norėję, tai negalėjome padaryti. Mes negalėjome atiduoti Pabaltijo valstybių aukso, deponuoto Britanijoje. Tuo labiau negalėjome grąžinti laivų, kurie dabar sudarė dalį mūsų laivinkystės. Tuo tarpu, rusai nerodė jokio ženklo kad jie prisidėsia prie mūsų sutarimo. Jie tik ginčijosi, jog būtina išaiškinti Pabaltijo klausimą pirm pagerinant santykius". (Žr. Anthony Eden, The

Reckoning, Boston, 1965 psl. 65).

Churchillis atskleidė savo atsiminimuose faktą, kad Stalinas antrą kartą sueidamas su Edenu 1941 m. gruodžio 17 d. "darė spaudimus, kad Jo Didenybės Vyriausybė tuojau pripažintų TSRS būsimas sienas, ypač sovietų teisę į Pabaltijo valstybes... Jis dėstė, jog betkoks anglų-sovietų susitarimas kytų ant to taško". (Žr. Winston S. Churchill, The Grand Alliance, Boston, 1950, psl. 629).

Churchillis pristatė Edeno raportą anglų ministrų kabinete svarstymui. Kabinetas atmetė Stalino reikalavimus, kaip nesiderinančius su Atlanto Chartos principais, kuriems ir Tarybų Sąjunga buvo pritarus. Savo 1941 m. gruodžio 20 d. telegramoje Edenui Churchillis įspėjo užsienio reikalų ministrą apie Stalino pretenzijas į Pabaltijos valstybes: "Kreipis į prezidentą Rooseveltą su tokiais pasiūlymais reikėtų iššaukti aiškų nesutikimą. Iš to galėtų kilti abipusė nesantaika". Savo 1942 m. sausio mėn. 8 d. pranešime Edenui ministras pirmininkas atvirai pasisakė: "Išskyrus de facto, mes niekuomet nepripažinome Rusijos 1941 m. sienų. Rusai nustatė tas sienas, kai jie begėdiškai susitarė su Hitleriu ir agresijos veiksmais jas įsigijo. Perduoti Pabaltijo valstybių gyventojus Sovietų Rusijai be jų gyventojų sutikimo prieštarautų visiems principams, dėl kurių mes kovojame" (ten pat, psl. 630, 695).

Edenui grįžus iš Maskvos, lenkų ambasadorius grafas Eduardas Raczyński, Estų ministris August Torma, Latvijos min. Karlis Zarinš ir Lietuvos min. Bronius Balutis parodė susirūpinimą dėl Pabaltijo likimo, ir tuo reikalu 1942 m. sausio 10 d. aplankė JAV atstovą Winant su prašymu, kad pastarasis padarytų intervenciją už Pabaltijo valstybes. Tą pačią dieną Edenas pasakė Winant, kad Anglija nedarysianti jokių išpareigų šiuo klausimu be JAV žinios. (Žr. Foreign Relations of the United States, 1942, Vol. 3, Europe, Washington D.C. 1961, psl. 491-492).

Pravartu stabtelėti ties JAV nusistatymu II Pas. karo metu. Karo pirmoje pusėje vakarų sąjungininkai pabrėžė "jokios predeterminacijos" principą. "Non predeterminacija" buvo ilgai niui kenksminga Pabaltijo valstybėms. Kai 1941 m. gruodžio pabaigoje JAV įstojo į karą, JAV pragmatiškai samprotavo, kad visų pirma, reikia laimėti karą, sumušti nacius ir japonus. Politiniai ir teritoriniai klausimai buvo atidėti iki taikos konferencijos. Rooseveltas ir jo patarėjai manė, kad predeterminacijos politika I Pas. karo metu privedė prie katastrofos taikos konferencijos metu. Išvengti šių klaidų pasikartojimo, buvo manyta, kad reikia laimėti karą be sutarimų iš anksto. Nežiūrint volkiečių avanso 1942 m. pavasarį Rusijoje, JAV vyriausybė griežtai laikėsi nonpredeterminacijos politikos. Šios politikos pasekmės buvo tragiškos.

Kodėl iš viso nonpredeterminacijos politika? Profesorius Philip E. Moseley savo studijoje, The Kremlin and World Politics (New York, 1960, psl. 193), bando pateisinti amerikiečių laikyseną: "Amerikiečių logika buvo štai kokia, jei vienas kompleksas teritorinių pretenzijų būtų buvęs patenkintas karo metu, tai visos teritorinės pretenzijos lygiomis teisėmis turėtų būti išspręstos. Sąjungininkai būtų pradėję peštis dėl karo grobio, užuot sukrutę karą laimėti".

(Bus daugiau)

PO PIETŲ KRYŽIUM

Vl. Radzevičius



Australijos Lietuvių Bendruomenės Krašto valdybos pirm. S. Narušis (kairėje) Adelaidėje Lietuvių Namuose Baltų savaitės proga. Viduryje V. Linkus Lietuvių atstovas Federalinėje Baltų Taryboje ir p. Rakauskienė. V. Vosylius nuotrauka

DVIDEŠIMT METŲ IR KAS GI TOLIAU?

Australijos lietuvių branduolys, palyginti, yra dar labai jaunas -- vos dvidešimties metų. Nors tvirtinama, kad lietuviai į Australiją yra vykę po 1863 metų sukilimo ir vėlesniais laikais, tačiau jie čia tautiškai nyko greičiau negu žydo bitės.

1929 metais šiaip taip sulipdyta Sydnėjū Australijos Lietuvių Draugija per dvidešimtis gyvavimo metų beveik nieko reikšmingesnio nenuveikė ir nuveikti negalėjo teturėdama vos saulelę narių. Po antrojo pasaulinio karo čia atplaukę lietuviai iliejo į šią draugiją naujo kraujo ir davė jai drąsos žengti bent vieną reikšmingesnį žingsnį -- išleisti savaitraštį "Mūsų Pastogė". Šis savaitraštis tebėra ir šiandien, nors senosios draugijos jau nebėra -- ją palaidojo bendruomeninis judėjimas be jokio triukšmo.

Visuomeninio, kultūrinio ir organizacinio gyvenimo formavimas ryškiausiai prasidėjo reikštis 1949 metais. Ir šiemet beveik visos lietuviškos organizacijos turės progos vienai ar kitaip atžymėti dviejų pirmų dešimtmečių sukaktį.

Chorams ruošiant jubiliejinus koncertus, daugis choristų galės drąsiai sakyti: dainuoju jau dvidešimties metų! Jaunų veidų choruose reikia su žiburiu ieškoti. Bandymai sukurti jaunimo choras nepavyko.

Tautinių šokių grupės, pradžioje buvusios puikiais lietuviškumo reprezentantais, tą sukaktį švėsdamos, atsimins, kad per savo eiles praleido daug judrių jaunuolių. O dabar ... "jie išsiskirstė kožnas sau... tarnybas gavo, vedė jau...". Iš tų vedusiųjų mažai kas sukūrė lietuviškas šeimas.

Sporto klubų vadovybės, aplaistydamos sukaiktus, džiaugsis laimėjimais sporto aikštėse, bet nutylės faktą, kad tose aikštėse niekas -- nei veteranai treneriai, nei sportuojantis prieauglis neprasižioja lietuviškai.

Skautai pakartotinai duos iškilmingą įžodį: stovyklose angliškai nekalbame.

Nežiūrint visų sunkumų, darbas vistiek dar varomas pirmyn. Jį varo pokariniai emigrantai, kurie vis sunkiau ir sunkiau tempia paskui save 50-70 metų amžiaus našta. Nesunku pastebėti, kad ta varomoji jėga po 20 metų šiek tiek susilpnėjo. Jeigu dabar kas daroma, tai daroma lyg iš incercijos, iš pareigos. Didelė dalis ir kūnu ir dvasia paseno per anksti. Į atsargą įsinešančių vis daugiau. Pagaliau, jaučiamas ir tam tikras nusiivylimas: nėra pakaitalų grynai lietuviškam darbui tęsti, nes jaunimas neužsikrėtė tuo patriotizmu, kokį sau yra sukūrę senstantieji tremtiniai. Jaunimas jau dabar pamazū keičia tautinio bendravimo formą ir turinį, kuriame lietuvių kalba nevaizina didesnio vaidmens ir kuriame tautos laisvinimo momentas, kaip aktualus dabartiniam tremtiniam, neturi magiškos galios.

• ADELAIDĖJE gyvenęs Pulgis Andriušis jau prieš kiek laiko buvo parašęs Juozo Bačiūno biografiją -- "Vieno Išeičio Istorija", kurios išleidimas šiuo metu ypač aktualėja.

Kaip teko patirti, Pulgis Andriušis neseniai kreipėsi į V. Adamkų, kurio rankose dabar yra knygos rankraštis, pasiūlydamas prie biografijos pridėti paskutinį velionies gyvenimo etapą, visą biografiją perspausdinti Dirvos atkarpoje, o vėliau išleisti atskiru leidiniu. Reikalo paskubinimas šiuo atveju būtų visiems naudingas, tačiau Pulgis Andriušis nusiskundžia, kad jis jokių tolimesnių nurodymų dar nėra gavęs. Be visa ko, atrodo, kad pasikeitė ir knygos leidimo planai. Anksčiau ją buvo numatyta išleisti savo vardu Australijos Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdyba, tačiau dabar čia kalbama, kad knygą leis pats V. Adamkus.

• BEVEIK visose Australijos lietuvių kolonijose šiuo metu vyksta "valdžios pasikeitimas" -- renkamos naujos apylinkių valdybos. Nors jų įtaka kolonijose paskutiniu laikus silpnėjo, tačiau darbai pasiliko tie patys. Ant jų pečių guli reikalingas rūpintis bendruomeninėm savitgalio mokyklom ir bendrai visu tautiniu švietimu, tautinėm šventėm ir minėjimais, kolonijos atstovavimu įvairiuose mišrių tautybių junginiuose ir t.t. Daugelyje kolonijų sunku gauti tinkamų žmonių šioms pareigoms eiti.

• JAUNAS Melbourne lietuvis baritonas, Gintaras Kalpokas, kuris paskutiniu laiku pradėjo labai sėkmingai reikštis, neseniai yra išvykęs atostogų į Jungtines Amerikos Valstybes.

• ALB KRAŠTO VALDYBOS pirmininkas Simas Narušis šiomis dienomis sulaukė 70 metų amžiaus. Šiuo metu p. Narušis pradėjo jau ir trečią vadovavimo kadenciją, kuri truks iki 1970 metų pabaigos. Jis ypatingą dėmesį kreipia į asmeninį kontaktą su atskirų kolonijų vadovais ir kultūrininkais. Savo laiku jis apvažinėjo kolonijas su "Aukso Žąsimi", o dabar numato maršrutą kartoti su filmu, kuris buvo pagamintas Lietuvoje 1938 metais. "Aukso Žąsis" Australijoje nebuvo palankiai priimta. Ką gero duos 30 metų senumo filmas, sunku dabar pasakyti.

GREETINGS and BEST WISHES

**CHIN'S RED DRAGON
RESTAURANT**

SERVING THE FINEST CHINESE

AND AMERICAN FOOD

3048 ST. CLAIR AVE.

PR 1-0190

Geriausi sveikinimai ir linkėjimai
visiems lietuviams

REESE PAPER COMPANY

3184 West 32nd St.

OL 1-6300

DOC'S GULF SERVICE

BRAKES, MUFFLERS, COMPLETE
ELECTRICAL SERVICE
ELECTRONIC TUNE-UPS

751 East 185 St.

531-9774

GREETINGS and BEST WISHES

**THE OHIO SANITARY
SPECIALTY CO.**

PLUMBING, HEATING, SHEET METAL AND
ROOFING SUPPLIES

6000 Euclid Ave.

Call EX 1-0500

GREETINGS and BEST WISHES

To Our Friends and Patrons
HECKER TAVERN

WE SERVE THE FINEST CHOICE
WINE - LIQUOR - BEER

MARY HRIBAR and MARY SUSTARSIC

1194 East 71st St.

EN 1-9779

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖ

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų
ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

PARAMA

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published Two Times a Week
every Wednesday and Friday
by American Lithuanian Press Radio Ass'n.
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$13.00. Single copy 15 cents.

Editor Vytautas Gedgaudas.

Business Manager Kazys S. Karpus.

Dirva išeina trečiadieniais ir penktadieniais.
Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00.

Redaktorius Vytautas Gedgaudas.

Reikalų vedėjas Kazys S. Karpus.

Straipsniai, išskyrus vedamuosius, reiškia jų autorių
nuomonę.KNYGA, KURI GIMĖ
LAISVAJAME KRAŠTE

Dr. Vaclovo Pa-
procko kalba, pasa-
kyta kovo 23 d. New
Yorke, pristatant
dr. A. Geručio re-
dagotą veikalą LI-
THUANIA.

1940 metais, rusams
okupavus Lietuvą, ko-
munistų partijos centro
komitetas įsakė Alfon-
sui Kukankai -- Liepsno-
niui praveisti Zarasuose
agitaciją už tai, kad lais-
voji Lietuva būtų atiduota
į rusų jungą. Ne-
radęs lietuvių tarpe pa-
tikimų žmonių, organiza-
torius pagrindiniu kalbė-
toju pasikvietė žvejį
Ščerbakovą. Senis buvo
mažaraštis, lietuviškai
nemokėjo nė žodžio, o
rusiškai šnekėjo dary-
ta kalba.

Pagrindinė sentikio
kalbos mintis lietė kru-
vinojo caro laikus, to-
limą praeitį. Tačiau už-
baigdamas kalbą, ora-
torius nusprendė grįžti
į dabartį ir, kumštį iš-
kėlęs į dangų, visu bal-
su sušuko: "Lai gyvuoja
mūsų didieji vadai --
Leninas ir Trockis".

Mitingo organizato-
rius Kukanka akimirks-
greitumu šoko į tribūną,
bandydamas agitatorių
nutildyti, o šis kaip nie-
ku dėtas ir toliau karto-
jo tuos pačius vardus, ap-
lenkdamas svarbiausią
"visų tautų vadą, tėvą ir
mokytoją" -- Josifą Vi-
sarijonovičių Staliną.

Iš turgaus aikštės
"prelegentas" buvo at-
duotas tiesiai į policijos
rankas. Betardant pa-
aiškėjo "nusikaltimo"
švelninančios aplinky-
bės. Pasirodo, kad nuo
pirmojo pasaulinio karo
pabaigos jis laikraščius
neskaitė ir niekad negir-
dėjo, kad Leninas seniai
ilsis užbalzamuotas kar-
ste, o Trockis nėra nei
metų, kaip praskeltu
kiaušio palaidotas Mek-
sikoje.

Panašių į Ščerbako-
vą, mūsų vingiuotame gy-
venimo kelyje užtiksimė
ne tik bėraščių, bet ir
didžiai raštingųjų tarpe
ypač kai tas liečia Lie-
tuvos praeitį.

Vieni iš jų metų me-
tais klastoja Lietuvos is-
toriją, o kiti, nagrinėda-
mi mūsų tautos praeitį,
būna suklaidinti svetimi-
jų nualintais šaltiniais.
Rimtieji darbai daugeli-
liui dėl kalbos nežinoji-
mo neprieinami, o mes
patys svetimom kalbom
lituanistinių veikalų ne-
paruošėm. Susidariusią
spragą išnaudojo savo
naudai kiti, žalodami lie-
tuvių tautos veidą kar-
tais iki visiško nepažini-
mo.

Štai pora pavyzdžių:
Prieš dvejetą metų mu-
du su žmona svečiavo-
mės vienoje Long Island
šeimoje. Motina -- Ame-
rikoje gimusi lietuvaitė.
Besišnekučiuojant ji pa-
sigyrė, kad iš gretim

miestelio bibliotekos
parsinešė vaikučiams pa-
siskaityti apie Lietuvą
anglų kalba spausdintas
tris knygeles. Iš paverg-
to Lietuvos žadanti juos
aplankyti vyro motina, ir
marčiai rūpėjo pade-
monstruoti anūkėlių iš-
mintį. Deja, šeimininkės
nuotaika netikėtai suge-
do, kai jai paaiškinau,
jog visos trys knygelės
išleistos rusų -- Lietu-
vos okupacijai pateisin-
ti. Į jos klausimą: "Ko-
dėl gi laisvieji lietuviai
neleidžia anglų kalba in-
formacinių knygelių
apie savo kraštą?", neno-
rėdamas sueiti su savo
sąžine į konfliktą, atsak-
kiau nutylėjimu.

New Yorko Universi-
tete vakarų civilizacija
buvo (o gal ir tebėra)
dėstoma pagal veikalą,
kur vienoje vietoje sako-
ma, jog praėjusieji lietu-
viai su lenkais nesulie-
jo tik todėl, kad lenkai
katalikų, o lietuviai --
ortodoksų tikėjimo. Kai
dukrelė bandė šią klai-
dą atitaisyti, jos profeso-
rė patarė vis tiek laiky-
tis knygos teksto.

1959 metais Varšuvoje
išleista knyga: "Polnis-
che Gelehrte und ihr Bei-
trag zur Weltwissen-
schaft". Autorius Ma-
rian Dobrowolski. Ją be-
skaitydamas pajunti, ko-
kią milžinišką žalą lie-
tuvių kultūrai ir civili-
zacijai padarė Liublino
Unija, kuriai šiais me-
tais liepos mėn. 1 d. su-
kanka 400 metų. Ar tai
paimsime astronomą,
Vilniaus akademijos rek-
torių, jezuitą Martyną
Počobutą (1728-1810), ar
pasaulinio masto mine-
rologą bei geologą Igną
Domeiką (1801-1889), ku-
riam Čilės vyriausybė
davė "Čilės mokslo apa-
talo" vardą, ar pagaliau
karo inžinierių, artilie-
rijos generolą Kazimie-
rą Semenavičių, gyvenu-
sį XVII a. ir visoje Euro-
poje pagarsėjusį arti-
lerijos vadovu, -- visi
jie iki vieno be jokių re-
zervų pristatomi kaip
lenkai, lenkų tautos sū-
nūs. Todėl kiekvienas
kultūringas žmogus, pa-
skaitęs šią arba jai pa-
našią knygą (pav., "Pol-
nische Universitäten")
1959 m. autoriai Zofia
Skubala ir Zbigniew To-
karski), gali tik stebė-
tis, kad tokia sena su
700 metų praeitimi lie-
tuvių tauta nepagimdė nė
vieno pasaulinio masto
mokslo ar meno atsto-
vo.

Harvardo Universite-
to istorijos profesorius
Oscar Handlin, daugelio
knygų bei istorinių
straipsnių autorius, 1952
metais laimėjęs Pulize-
rio premiją, yra para-
šęs knygą "The Ameri-
can People in the Twen-
tieth Century", kurią
1954 metais išleido Har-
vardo Universitetas ir
1963 metais Beacon
Press (Boston) pažymint
kad tai yra naujai patai-
syta laida. Štai ką šis
garsusis istorikas 129-
me knygos puslapyje ra-
šo: "Netrukus, Alexan-
der Bilmanis paliks Ne-
braską ir taps Lietuvos
prezidentu, kai tuo pačiu
metu kitų amerikiečių
viltys sutvirtėjo dėl įvy-
kių Latvijoje ir Estijoje"
(Shortly, Alexander Bil-
manis would leave Ne-
braska and go on to be-
come president of Lithu-
ania, while the hopes of

PRANAS SKARDŽIUS -- KALBŲ
MOKSLO ERUDITAS

STEPAS VYKINTAS

Š.m. kovo 26 d. prof. dr. Pra-
nas Skardžius suėjo 70 m. am-
žiaus. Šia proga norėčiau nors
trumpai apžvelgti sukaityvinin-

ko gyvenimą ir jo darbus. Pra-
nas Skardžius mūsų tautiečiams
yra plačiai žinomas kaip kalbi-
ninkas lituanistas, kuris su di-



PRANUI SKARDŽIUI, lituanistui mokslininkui, š.m. kovo 26 d.
sueina 70 m. amžiaus. Sukaituvininkas visą savo gyvenimą yra
paskyręs lietuvių kalbai ir kalbotyrai, o taip pat praktiniam lie-
tuvių kalbos ugdymui. Tose srityse jis yra paruošęs keliasdešimt
studijų ir jas paskelbęs periodikoje arba išleisdamis atskiromis kny-
gomis. Nuo 1956 m. Pranas Skardžius gyvena Washingtone ir dirba
Kongreso bibliotekoje.

other Americans would
fasten on events in Lat-
via and Estonia").

Visi mano duoti pa-
vyzdžiai, įskaitant ir šį
paskutinįjį, sakyte sako,
kaip tas kultūros baras
iki šiol mūsų buvo ap-
leistas. Tad, išleidžiant
į pasaulį pirmuosius "Li-
thuania" egzempliorius,
susirinkome atžymėti ne
eilinį įvykį ir kartu pa-
gerbti veikalo redakto-
rių, autorių bei suma-
nytojų -- Nepriklausomy-
bės Fondo vadovybę
-- ir ypač jo pirmininkę,
kuriai atiteko sunkiausia
paruošimo ir išleidimo
našta. Veikalas yra vi-
sų jų kruopštaus, atkak-
laus ir sumanaus darbo
vaisius. Nesvarbu, ko-
kiais gražiais žodžiais
mes juos bevertintume,
vistiek aruode pasilikty
gausybė neišsakytų gra-
žių dėkingumo žodžių,
nuolat papildomų iš viso
pasaulio siunčiamomis
depešomis.

Knyga atspausdinta be
rusų geležinės rankos
pėdsakų. Nėra joje gra-
dankos, nerasete joje nei
"dozvoleno cenzuroju",
kaip kad carų laikais bū-
davo ženklinama, nei "na
litovskom jazyke", kaip
kad dabartinio okupanto
įsakyta. Knyga išlei-
džiama be Kremliaus
palaiminimo ir patepi-
mo. Jai uždarytas kelias
į tėvynę, tačiau atidary-
ti vartai į platųjį pasa-
lį. Ji gimė laisvajame
krašte, parašyta laisvo-
mis, nesurakintomis ver-
gijos pančiais rankomis,
laisvai kelias svetimo-
se šalyse ir ieškos sau
laisvę mylinčių drau-
gų.

Nepriklausomybės
Fondas paleidžia aplink
žemės rutulį vieną tūks-
tantį penkis šimtus ne-
rūdyjančių ir netrū-
nyjančių šarvuotų lai-
vų. Pasipuošę lietuviš-
komis trispalvėmis, jie
skros audringų jūrų ban-
gas, skelbdami pasau-
liui mūsų tautos, mūsų
mielo krašto džiaugs-
mus ir sielvartą.

džiausiu kruopštumu tęsia D.
Kleino, K. Jauniaus, K. Būgos,
J. Jablonskio pradėtą ir nebaig-
tą lietuvių kalbos mokslinio nor-
mavimo ir ugdymo darbą.

Sukaityvininkas yra aukštai-
tis, subatėnas, Taigi, jis su K.
Būga sulaužė tą tradiciją, kad
lituanistai gimsta tik Suvalkijoje.
Baigęs Subačiaus pradinę mo-
kyklą, jis įstojo į Panevėžio gim-
naziją, kur Lindė-Dobilaus ne-
maža savo mokinių pakreipė li-
tuanistikos (kalbos ir literatū-
ros) kryptimi. 1923 m., suka-
ityvininkas išlaikęs brandos eg-
zaminus, pradėjo studijuoti Kau-
no universitete lietuvių kalbą, li-
teratūrą ir lyginamąją indoeuro-
piečių kalbotyrą. Dar gimnazi-
joje pasižymėjęs dideliais filo-
loginiais gabumais, jis čia tuoj
pasidarė privačiu J. Jablonskio
asistentu. Taip pat su dideliu
kaupesiu jis gilinosi į K. Būgos
kalbinę mokslą, studijuodamas
jo veikalus ir klausydamas jo
paskaitų. 1925 m., gavęs švieti-
mo ministerijos stipendiją, jis
išvyko į Leipcigą, kur studija-
vo baltistiką (baltų filologiją),
slavistiką ir filosofiją. Jo pro-
fesorai buvo J. Gerulis, R.
Trautmanas ir H. Dryšas
(Driesch). Parašęs ir apgynęs
disertaciją: "Die slavische
Lehnwörter im Altlitauisch",
jis 1929 m. gavo filolo-
gijos daktaro laipsnį. Po to Pr.
Skardžius buvo pakviestas Vy-
tauto Didžiojo u-to, humanitari-
nių mokslų fakulteto docentu.
Moksliniais tikslais jis kurį lai-
ką gyveno Krokuvoje ir ten
rinko polonistinę medžiagą. 1933
m. apgynė habilitacinį darbą:
"Daukšos akcentologija". Šis
veikalas 1935 m. buvo išspaus-
dintas humanitarinių mokslų fa-
kulteto raštuose, XVII tome. Be-
to, sukaityvininkas nuo 1930 m.
redagavo fakulteto mokslinį žur-
nalą "Archivum Philologicum",
kuris buvo leidžiamas iki 1940
m. Pr. Skardžius suredaga-
vo šio žurnalo 8 knygas. 1943 m.
pasirodė Pr. Skardžiaus moks-
linis veikalas "Žodžių dary-

ba". Šis veikalas atkreipė ne-
tik lietuvių, bet ir svetimtau-
čių mokslininkų dėmesį. Jis bu-
vo autoriaus parašytas su dide-
liu moksliniu atidumu, kruopš-
tumu, metodingumu. Didžiai gai-
la, kad jis tremtyje skaityto-
jams yra neprieinamas, o pa-
vergoje tėvynėje bolševikinių
politrukų nustelbtas.

Be šių darbų Pr. Skardžius
yra parašęs gausybę kalbotyri-
nių straipsnių. Neminėdamas jų
visų, noriu čia tik atkreipti skai-
tytojų dėmesį į "Tremties me-
tuose" paskelbtą straipsnį "Lie-
tuvių kalbą, jos susidarymą ir
raidą". Jame be kitko taip suka-
ityvininkas rašo: "Štai mūsų kal-
bos šaltiniai tesiekia XVI am-
žius, bet lyginamuoju istoriniu
būdu mes galime jos raidą sek-
ti žymiai toliau, net už dviejų ar
pustrečio tūkstančio prieš Kris-
tų. Pvz. stūnus mūsų kalboje stovi
vienai vienas, be jokių gimina-
čių, ir todėl iš vienos mūsų kal-
bos negalime jo niekaip išaiškin-
ti. Latvių kalboje jo jau visai
neberandam -- tam jie turi sa-
vo naujai susidary- de:ls. Sen.
prūsų bei slavų kalbos čia ir-
gi nedaug ką tegali padėti, nes
ir jose šio žodžio giminių čiu,
kurie padėtų jo kilmę surasti,
taip pat nėra išlikusių. Visai kas
kita yra sen. indų stūnus (galūni-
nis-s yra aspiruotai tariamas,
lyg tam tikras h): šalia jo varto-
jamos lytys sūte "gimdo", sūti
-- "gimdymas", sūtu -- "neštū-
mas" ir kt. aiškiai rodo, kad
stūnus yra sudarytas iš šaknies
sū - "gimdyti" bei priesagos -
nū - ir iš pradžios galėjo būti
ne kas kita kaip "gimdymas" ar
ba "gimdytinis", lygiai kaip lat-
vių de:ls, su priesaga - la --
sudarytas iš det(det) "žįsti", iš
pradžios tėra buvęs "žinduklis".
Be to, iš šio žodžio atitikmenų
buvimo kitose indoeuropiečių
kalbose matyti, kad jis buvo pra-
dėtas vartoti ne vien mūsų kal-
boje, bet daug anksčiau, kada
mūsų kalba su savo giminaite-
mis dar nebuvo išsiskyrusi iš
indoeuropiečių prokalbės arba
kada tos šaknies daryba mūsų
kaip ir sen. indų kalboje dar te-
bebuvo visai gyva. O tai turėjo
būti labai senai, dar priešisto-
riniais laikais, gal net prieš
kelis tūkstančius metų". (Žiūr.
"Tremties metai", Lietuvių Ra-
šytojų metraštis 1947 m. "Pat-
ria", Vokietija 419-420 psl.).

Iš šios citatos ir viso straips-
nio matome, kad sukaityvinin-
kas kiekvieną savo sakinį, te-
ze grindžia objektyviais moks-
liniais argumentais, panaudo-
damas gausią filologinę medžiagą.
Tai rodo ne tik mokslininko ob-
jektyvumą, bet ir didelę erudici-
ją.

Pr. Skardžius yra ne tik li-
tuanistas mokslininkas, bet ir
praktinės lietuvių kalbos ug-
dytojas. Jis ilgą laiką nepri-
klausomybės metais redagavo
praktinį liet. kalbos žurnalą
"Kalba", vėliau buvo "Gimtosios
kalbos" redakcijos narys. Jis
dirbo su dramos teatro artis-
tais: juos mokė taisyklingos tar-
ties ir kirčiavimo. Jis kartu su
kitais autoriais paruošė "Lietu-
vių kalbos patarėją" ir tremtyje
"Lietuvių kalbos vadovą"
(1950 m.). Ir dabar jis yra dau-
gelio lietuvių laikraščių tremtyje
bendradarbis, redakcijų na-
rys ar kalbinis patarėjas.

Šiuo metu sukaityvininkas gy-
vena Washingtone ir dirba Kon-
greso bibliotekoje. Iš širdies lin-
kime jubilatui ilgiausiu ir jo
mokslo darbams našiausių me-
tų!

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Licenzijuota lietuvių įmonė, registruota
U. S. Department of Justice

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE

2608 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2787
2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2737
3333 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. — Tel. 254-3320DIDELIS PASIRINKIMAS medžiagų ir visų kitų Lietuvoje
pageidaujama prekių labai prieinamomis, žemesnėmis negu
kitur kainomis.KREIPKITE į mūsų vienintelę Chicagoje lietuvių įstaigą,
turinčią teisę SAVO VARDU siųsti siuntinius tiesiai iš
Chicago į Lietuvą.

Vedėjai: E. ir V. ŽUKAUSKAI

Naujoje Meksikoje apsilankius

Skaitytojams susidomėjus išsikūrimo galimybėmis Naujoje Meksikoje ir patyrę, kad Dirvos bičiuliai clevelandiečiai Veronika ir Antanas Garmai ketina lankytis pietinėse Amerikos valstijose, prašėme, jei tai bus jų kelionės maršrute, aplankyti Roswell miestelį Naujoje Maksikoje ir surinkti daugiau žinių.

Antanas Garmus, išbuvęs tenkeletą dienų, apšiai surinko duomenų, kuriuos čia patiekia.

Pietuose daugely vietų yra raudonas molis, kas matyti iš suartos žemės. Jau kovo vidury javų želmuo buvo paaukęs, laukai žaliavo ir ganėsi daugybė gyvulių.

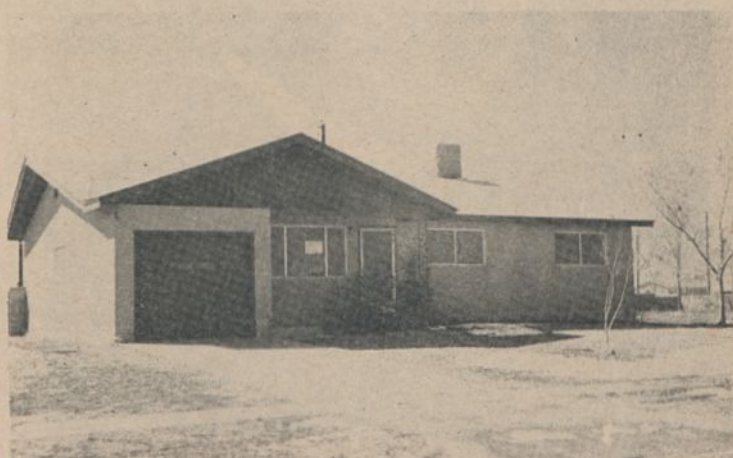
Privažiuojus Naujosios Meksikos valstiją neradome jokio skirtumo nuo kitų pietinių valstijų. Įvažiuojus į Roswell miestelį visur buvo balta, nes tik ką buvo iškritę apie 4" sniego, kas tenai didelė retenybė, bet pakilus saulei visas sniegas pranyko. Apsistojom Zuni motelyje, kur yra ir restoranas. Sekančią dieną pradėjau kruopščiai rinkti žinias apie Roswell miestelį. Oras geras, sausas, lengva kvėpuoti. Vanduo labai geras, nes gaunamas iš artezinių šulinių ir skanus gerti. Roswell miestelis turi metuose 4 sezonus. Karščiausias oras -- birželio, liepos, rugpjūčio mėnesiais. Karštis nevalgina, nes sausas oras. Metuose 324 saulėtos dienos. Lietaus kritulių nedaug -- tarp 9-10 inčų per metus. Pievelės, medžiai, krūmai nedaro to įspūdžio kaip Clevelande. Žemė yra derlinga ir augmenija galėtų augti, jeigu daugiau laistytų, kas matyti iš didžiulių medžių sename rajone. Miestas turi 42000 gyventojų. Miestelio ilgis ir plotis, maždaug po 5 mylias. Miestas labai modernus, nauji gražūs pastatai, keletas didelių bankų, naujos mokyklos, parke gražus kariuomenės institutas, muzikos

ir meno mokyklos ir kitos kultūrinės institucijos.

Išsikėlus aviacijos bazei, liko naujų tuščių namų apie 4000 iš kurių jau apie 1000 parduota. Tuščius namus valdžia

riniai. Pav. namas už 10.000 dol. yra su 2 miegamais, vonia, virtuve, valgomu ir salionu kartu, garažu vienai mašinai. Kai kurie namai aptverti iš blokų išmūryta siena - tvora.

Plaukiojimo baseinų nėra prie namų žemės. Nės vertės 30.000 - 35.000 dolerių, bet kas nori gali išsirengti su visais filtrais baseiną, kuris kainuoja nuo 1500 - 3000 dol. Žinoma, nebūtina nes tame mažam miestely yra įrengta keletas ba-



Taip atrodo namas parduodamas už 10.000 dolerių.

parduoda per realtors agentus. Namai be rūšių. Atrodo, kad pagal klimatą ten rūšiai nereikalingi. Gatvės neturi nusausinimo, nes mažai lietaus. Visi namai turi aircondition ir šildymą. Maždaug 4 mėnesius nuo lapkričio vidurio ir kovo vidurio reikia šildyti, nes temperatūra nukrinta kartais iki 25 laipsnių. Aircondition išsijungia vakarais, nes naktys atvėsta tarp 62-68 laipsnių. Dienos metu vidutinė temperatūra būna tarp 85-98 laipsnių. Nauji namai ranch tipo, vieno aukšto. Kariuomenės namų kainos žemesnės, negu perkant iš privačių žmonių. Kariuomenės namai parduodami be nuolaidos. Namai gan gerai įrengti, daugiausiai mū-

seinių viešam naudojimui, beto, ežeras yra 10-13 mylių atstume. Šiukšles veža 2 kartus savaitėje ir reikia priimokėti 2 dolerius. Taksai už namus labai žemi pav. 13.250 dol. namas, kuris turi 3 miegamus, valgomą kartu su salionu, vonios kambarį su prausykla ir tualetu, kietmedžio grindis ir aptvertas blokų mūrine tvora, taksų moka 145 dol. į mėtus. Šio namo sklypo dydis: frontas 93 pėdos, gylis 177 pėdos ir gale 72 pėdos. Visas sklypas apmūrytas blokais, kieme pasodinti vaisiniai medeliai ir priekyje dekoruota.

Namas 10.000 dol. vertės moka taksų apie 100 dolerių.

Sklypai gan brangoki, pav. fronto pėda kainuoja

nuo 30-35 dolerių -- gylis 150 pėdų.

Roswell miestely pastatyta daug motelių ir atrodo, kad biznis jiems neblogai sekasi, tai pinigai žmonės, gal būtų ten kapitalą investuoti į biznį.

Pasiteiravus dėl darbų, man pareiškė, kad šiuo metu su darbais sunkoka. Naujai steigiamam fabrikui bus šiemet reikalinga apie 1200 darbininkų, o sekančiais metais, gal būtų, vėl tiek pat ir palaipsniui didės. Darbo jėgos bus reikalinga nuo paprasčiausio darbininko iki braižytojo, inžinieriaus ir t.t. Kas administracijos nustatytasias kvalifikacijas atitiks, tai tą pasamdys, nes vietinių neužteks.

Egzaminai vairuoti mašinoms nereikalingi tiems kurie atvažiuoja iš kitų valstijų su leidimais, bet kitiems kurie neturi leidimo, reikia laikyti.

Kvadratinė pėda standartinės statybos medžiagos kainuoja 11 dol. Maisto kainos gana aukštos, nesiskiria nuo kitų didmiesčių. Mieste negrų gyvena gal tik vienas nuošimtis. Mieste mes visai jų nematėme, nes gyvena tam tikruose kvartaluose.

Kas norėtų iš kitų vietų persikelti gyventi į Roswell, tai mano patarimas, nuvažiuoti asmeniškai ir viską gerai apžiūrėti, nes kas vienam atrodo gerai, tai kitam gali atrodyti priešingai.

Viena galiu pasakyti, kad oras, vanduo geras, namų kainos ir taksai už namus žemos ir visiems yra prieinamos. Ypač pensininkai, kurie gyvena dideliuose miestuose ir kvėpuoja tirštais dūmais ir geria užterštą vandenį, turėtų ten keltis, nes pigesni namai, tyresnis oras ir vanduo. Su ribotu kapitalu būtų lengviau pragyventi. Žinoma, lietuviai turėtų burtis šeimomis.

Jeigu kas nors važiuos ten iširti sąlygas kūrimsi, įdedu porą realtors adresų, kur vienas turi pardavimui namus naujam rajone, kitas senam rajone. Mr. Tucker 301 So. Richardson,

Roswell, New Mexico, 88201 (tel. 623-5770), Mr. Joseph Lane 804 No. Sterghs Dr. Roswell, N.M. (tel. 622-3230 - namų ir 623-4333 -- ofice).

Antanas Garmus

SEASON'S GREETINGS

MARSHALL FORD MOTOR CO.

6200 Mayfield Road

Mayfield Hts.,

HI 9-1000

EASTER GREETINGS



A&P Cares... About You!

GREETINGS and BEST WISHES

FROM A FRIEND

GREETINGS and BEST WISHES

To Our Friends and Patrons

EUCLID & COLLINWOOD POULTRY MARKET'S

LIVE FRESH AND DRESSED POULTRY

Call KE 1-8187

549 EAST 185th ST.

Howard and Louis Baker

GREETINGS and BEST WISHES

To Our Friends and Patrons

CLEVELAND VAULT CO.

8616 BUCKEYE ROAD

CE 1-3538

GREETINGS and BEST WISHES

LAMAR'S RESTAURANT

FOOD AT ITS FINEST AT MODERN PRICES

1515 Euclid Ave.

861-2228



Mes perkeliame balandžio 1-ąją iki balandžio 10-tos. Taigi padėkit savo taupymus apie 10-tą, ir nuošimtis skaitysis nuo 1-mos.

Cleveland Trust

IR JULIUI GAIDELIUI METŲ KAPA

(Atkelta iš I psl.)

simfoniniam orkestrui, Trio (Brookline, Mass., bibliotekos I premija). Be to, komp. Jul. Gaidelis dar yra sukūręs apie 60 dainų chorams, pluoštą solo dainų, religinių motetų mišriam chorui -- Skaisčioji Marija, O, didis Dieve, Benamių malda ir kt.

Kaip regim, jis kūrė ne tik simfoninę, bet ir kamerinę, ir vokalinę muziką. Tuos jo darbus su viena kita išimtimi, dėrėtų dalinti į du periodus: 1944-50 m. kūriniai, vaizdžiau tariant, tėvynės netekusio tremtinio giesmės, ir 1950-68 m. kūriniai -- jau Amerikos kontinente jo sukurti darbai.

Naujausi Jul. Gaidelio muzikos veikalai, parašyti su fortepiono ir simfoninio orkestro palyda, yra Kantata apie Lietuvą (1962 m.), kantata Kovotojai (1968 m.), prologo ir trijų veiksmų opera Dana (1965-1967 m.) Kovotojai pernai buvo statyti Chicagoje, kur buvo pasistengta nublokšti juos į kontraversijų duobę (Bostone pastatyti, Kovotojai susilaukė visai palankių amerikiečių kritikos atsiliepimų). Kantata apie Lietuvą, rašyta pajėgesniems mėgėjų chorams labai pritiktų Dainų šventei, todėl man vaidenasi, kad šis Gaidelio darbas per greit nustumtas į užmarštį. Dana statoma Chicagoje Lietuvos Opera, ir jos premjera beveik sutampa su Jul. Gaidelio 60-tuoju gimtadieniu...

Greta kūrybinio darbo komp. Jul. Gaidelis reikšmingai pasireiškė kaip chorų dirigentas. Tik baigęs Kauno konservatoriją, 1937-40 m. jis buvo Prienujų gimnazijos muzikos mokytojas ir vedė gausų Maisto bendrovės mišrų chorą. 1941-44 m. lektoravo Šiaulių muzikos mokykloje. Be to, buvo Jėzuitų bažnytinio ir Meno Centro chorų vadovas Kaune, Tremty, Vokietijoje, suorganizavo ir vadovavo Memmingeno liet. mišriam chorui, o vėliau vargoninkavo Traunšteino liet. stovykloje. Bostone kurį laiką sėkmingai dirbo jo vadovaujamas Lietuvos Vyrų Choras, ilgesnį laiką jis čia buvo Lietuvos Mišraus choro vadovas. 1961 m. II-joje Dainų šventėje, Chicagoje, jis dirgavo jungtiniam vyrų chorui.

Kaip chorų dirigentas, komp. Jul. Gaidelis pasižymi kantrybe, gera ir giedria nuotaika, sugebėjimu dirbti ir su dainos mylėtojų pajėgomis pasiekti reikšmingų chorinio dainavimo laimėjimų. Bostone su savo choru jis surengė eilę iškilnių koncertų, kurių tarpe vieną skyrė J. Strauss'o valsams, o kitą savo Kantatai apie Lietuvą.

Deja, Jul. Gaidelio vadovaujami choral Bostone suiro. Ir neatrodo, kad dėl to kam nors galva skaudėtų. Irimo bei nykimo procesas visur tas pats: vyresnias, apsikroves šelmos rūpesčiais, choruose dainuoti nebepajėgia, gal jau ir pavargo, o jaunimas lietuvių chorais ir dainom beveik nesidomi (chorams sudaryti ir išlaikyti išimčių neužtenka). Likęs be savo mylimo choro, suakutvininkas šiuo metu moko fortepionu skambinti gana gausų būrį lietuvių ir lietuvių. Tos pamokos -- tai jo kasdieninės duonos aruodas; žinoma, nedirbdamas, kad to aruodo kviečiai yra auka...

Lietuvių Enciklopedijos VI tome Iz. Vasyliūnas apie komp. Julijų Gaidelį taip rašo: "Gaidelis yra vienas stipriausių Nepr. Lietuvos išugdę kompozitorius. Būdamas Juozo Gruodžio mokinių, jis perėmė pagrindines savo mokytojo savybes -- stiprią klasikinę formą, naująją harmoniją, įvairių koloritą, folklorinius elementus. Betgi savo kūryboje jis išvystė ir stiprią savo individualybę, pasireiškusią ekspresionistinėmis priemonėmis kompozicinėje technikoje bei stipria emocija savo kūrybos išraiškoje. Jo harmonija, pagrįsta visų laipsnių septakordais ir staigiomis trumpomis moduliacijomis, yra disonansinė ir spalvinga".

VI. Jakubėnas, aptardamas operos Danos muziką, tarė: "Juliaus Gaidelio kūryba pasižymi rimtu darbu: joje neraišma sku-

bota ir paviršutiniškai parašyti pastraipų. Šalia gražios, dažnai lietuviškai skambančios, melodinės dovanos, randame palinkimo prie logiški ir rūpestingai vedamos polifonijos.

Viena iš ypač įdomių Juliaus Gaidelio kūrybos ypatybių yra jo palinkimas apjungti įvairius stilius viename veikalė. Šiuo klausimu jo pažiūra yra tokia: įvairūs, istorijos bėgyje išsivystę, muzikos stiliai gali būti, reikalui esant, lygiateisiškai vartojami ir priešpastatomi tame pačiame kūrinyje. Ši stilių vargūnų ypač gausiai pastebime mišraus vokalinių instrumentinio pobūdžio veikaluose, kaip jo kantatose solistams ir chorui, fortepionui ar orkestrui palydinti. Čia chorinės partijos dažnai pasižymi paprastesne liaudiško pobūdžio, faktūra; dainininkų solistų partijos vedamos naujoviškai diatoniskai, su naujoviškesniu akompanimentu. Orkestro ar fortepiono interliudijose Julius Gaidelis sau lei-

ta chorinė ar solinė daina. Viena kita -- rankraščiai, atskiro veikalo viena atskira kopija. Prieš keliasdešimt metų Ksaveras Strumskis Amerikoje leido liet. kompozitorių kūrinius (tiesa, ne staibius veikalus, tik solo ir chorų dainas). Būty ir dabar galima išleisti mūsų muzikos veikalus, pvz., subsidijuojant kurią nors Amerikos muzikos kūrinių leidyklą. Tokiu būdu būtų galima išleisti dainas rinkinius lietuvių kompozitorių kūrinius. Klausimas viešumoje jau ne kartą buvo keliamas, deja, neatrodo, kad jis susilauktų teigiamo atsakymo ar konkretaus mūsų visuomeninių organizacijų bei fondų sprendimo. Tad ir Jul. Gaidelio rankraščiai dar turi palaukti, nors tas laukimas -- klaidi nežinia...

Yra nuostabi mašina Xerox, yra ir kitų multiplikavimo priemonių. Buvo bandyta pasinaudoti tais elektronikos padariais. Pasirodė, kad ne visos



Vaidas iš Gaidelio operos "Dana" repeticijos. Stasys Baras -- komp. Stanaitis, Roma Mastienė -- Rimantė Daugirdaitė, režisierius Petras Maželis, Danutė Stankaitytė -- Danutė Daumantienė ir Jonas Vaznelis -- Nežinomas ir Jonas Daumantas.

tę net ir Jordan Hall'e -- būty buvusi tyluma. Kai juos pastatė Chorus pro Musica -- net The Christian Science Monitor, rimčiausias Bostono dienraštis, rado reikalą apie koncertą pakalbėti...

Taip ir susidaro užburtas ratas, iš kurio mes nepajėgiame išsokti: kai "savam" žmogui pasiseka svetur palankesnis žodžio sulaukti -- džiaugsmo trys ar keturi straipsniai (ir teisingai daroma!), o kai kiti laimėjimo pasiekia -- jie tik "kovotojai"...

Amerikoje dar turim keletą archyvų: prof. J. Žilvičiaus Muzikologijos Archyvą, Lietuvos Archyvą, prel. Pr. Juro Alkų, Išskyrus Alkų, kiti du archyvai neturi savų ir tinkamų patalpų, tuo tarpu jie tik kampininkai. Be to, žinom kas su lietuvių organizacijų ir atskirų asmenų archyvais vieno amžiaus laikotarpy Amerikoje atsitiko -- jie atsiderė atmatų krematorių juose! Ir tai nėra branginimasis ar bauginimas, tai mūsų visuomenės išgyventi "malonūs" įvykiai...

Jul. Gaidelio sukakties proga labai nesmagu kelti jo rankraščių likimo klausimą, bet ar ne geriau skalikus laikinti dabar, kol dar neskamba medžioklės ragai, grubia proza tariant, kol

ta širdimi, įveikė klūtis, atvėrė pilies duris, prižadino miegančią karalaitę. Tik ar jis po to žygio buvo laimingas? Kasdienybė, kupina smalkių, visa burna šaukia, kad laimė yra nepagaunama paukštė...

Jei gyventumėm romantizmo laikus, jei mūsų dvasia būtų šviesos ir tiesos nuskaidrinta, jei mes turėtumėm daugiau sentimentų kuriančiam žmogui, aš neabejočiau, kad ilgai ir Julijus Gaidelis taptų patrauklia legenda, kaip ja tapo vokiečiai Schumann'as ir Schubert'as. Tačiau, net koku kalbėti, mes esam tik emigrantai, nepajėgiame nei savo uždavinių, nei savo siekių apčiuopti. Atrodo, taip nesunku suprasti, kad sumertom rankom, vieni kitus paremdami ir paskatindami vienas didesni, kitas menkesniu darbų pluoštu dar galėtumėm gerokai į aukštį pasispirti. Tačiau, kaip emigrantai, mes pasiekėm tą laiką, kada susiniekinimas, susidrauskymas, apsiurvinimas ima siautėti kaip maras. Į paviršių vienas po kito pradeda kopti cinikiški ir storžieviai, tokios nejaunos būtybės, kurios sugeba tik vandenį drumsti ir orą teršti beveik nieko daugiau po savęs nepalikdamos. Žinodami, net kultūros žurnalas, nepaisydamas rusių įspėjimų, chamizmą ir

po sukakties tik kelioms dienoms pralėkus, jį pasitiks gailus pragiedruly -- Chicago Lietuvos Operos statoma jo opera Dana. Jis turės progos ją scenoje pamatyti, ir tai bus ne dažnas ir anaipol nekasdieninis įvykis jo gyvenime.

Objektyviai į Danos statymą žiūrint, nėra pagrindo nuogastavimui. Ją stato prityrę operinio meno žinovai -- ir dirigentas, ir režisierius, ir dailininkas, ir chormeisteriai, ir baletomeisteris. Danos vaidmenis dainuos ir vaidins šio meno mūsų iškiliausi solistai, akivaizdų patyrimą jau turi ir operos choras, tas operinio meno idealistų batalijonas. Jei tiek pridės Chicago Lietuvos Opera, kiek davė Jul. Gaidelis -- spektakliai turės būti įdomūs (ši "viltis" liečia tik Jul. Gaidelio darbą, anaipol ne šio rašinio autorių).

Danos statymas tegu ir būna pati garbiausia suakutinių puokštė Julijui Gaideliui. Savo buvimą įprasminančiam nepalaužiamu darbštumu ir kūrybingumu...

Pagerbkime tuos, kurie gyvena ir mirė Dievui ir Tėvynei.

Lietuvos kankinių koplyčia Šv. Petro Bazilikoje Romoje laukia kiekvieno lietuviuo atsiliepiant sava auka. Laiko jau nedaug.

Atsiliepkite adresu: Lithuanian Martyrs' Chapel Fund, 2701 W. 68th St., Chicago, Ill. 60629.

HELP WANTED MALE

WANTED
SHEET METAL LAYOUT MEN
and
FITTERS
and
WELDERS
Steady work. Days. Full benefits.
BROWN HUTCHINSON INC.
1831 Clay, Detroit, Mich. 48211
313 -- 874-0080 (22-24)

FEMALE

WANTED
EXPERIENCED
SEWING MACHINE OPERATORS
Preferred, will train.
Steady work for qualified help.
CHALFANT SEWING FABRICATORS
11525 Madison
Cleveland, Ohio (22-31)

OPPORTUNITIES FOR REGISTERED NURSES

Full and part time, all areas. Afternoon and night shifts. Excellent starting salary and shifts premium. ALSO

RN SUPERVISOR

Top starting salary for R.N. with supervisory experience for night shift, 11 p.m. to 7:30 a.m. Progressive supervisory experience for night shift, program including Life, A. D. & D. and disability Insurance, Blue Cross, retirement, sick leave, paid holidays and vacations. Apply Personnel Dept. Saginaw Osteopathic Hospital, 515 N. Michigan, Saginaw, Mich. (20-29)

SEWERS

Ladies dresses and sportswear. Excellent working conditions. Excellent placework rates

HEMERS

SEWERS

SPECIAL MACHINES

Marian Sue

1239 W. 9th St. 771-3633
Cleveland, Ohio (25-31)



Komp. Julius Gaidelis Danos operos kūrėjas.

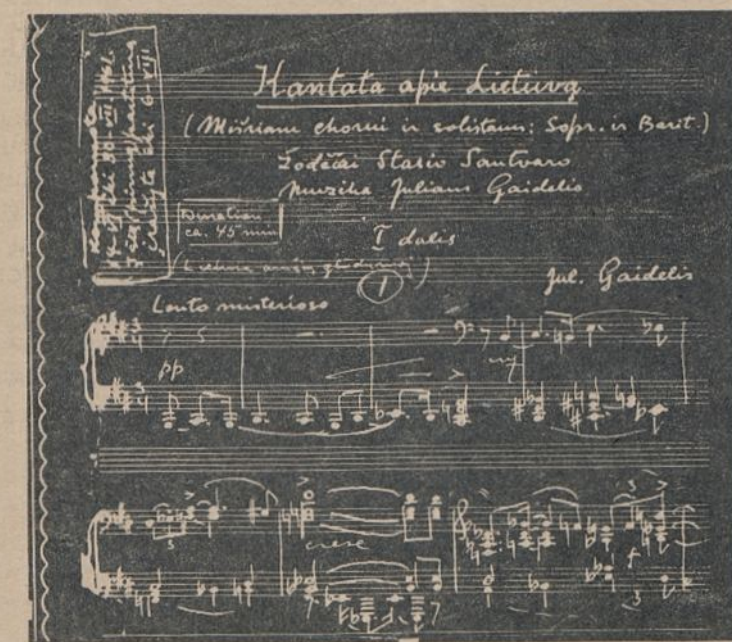
džia žymiai naujoviškesnį stilių, kai kur artimą dvylikos tonų sistamai. Perėjimai iš vieno stiliaus į kitą kartais būna gana staigūs, bet, reikia pripažinti, išlaiką individualų muzikos charakterį: Juliaus Gaidelio muzikinė asmenybė lieka nepažeista".

Tai kompozicijos meno žinovų pasisakymai. Mano asmeninė nuomonė, kiek aš pajėgiu ją reikšti, tegu būna nors tokia: mintim išreikšta: Jul. Gaidelio muzikinė kūryba yra persunkta kenčiančia lietuviu dvasia. Tegų kartais joje suplazda ir šviesūs akordai, bet savo visuma Jul. Gaidelio muzika yra pilna skausmo ir net tragizmo, kaip to skausmo ir tragizmo nestokoja visa dabar gyvenančių mūsų kartų būtis. Liaudies dainų savo originalinėje kūryboje Gaidelis nepafrazuoja, bet jis pats kuria kažką panašų į liaudies dainą, į gilų ir skausmingą jos išsakyimą. Prislėgtą lietuviu dvasią atskamba daugelis Gaidelio chorų, o Danoj ir kai kurie solistų monologai bei ansambliai. Trumpai tariant, tai autentiška, o drauge ir tikrai sava muzikinė kalba. Jul. Gaidelis savo darbais, be jokios abejonės, yra gerokai pastūmęs į priekį mūsų simfoninę, kamerinę ir net operinę muzikos kūrybą. Tą jis padarė meistriškai apvaldyta kompozicijos meno technika, muzikos stilių studijom bei jų pažinimu, savo talento jėga pajėgdamas išlaikyti kūrinio vientisumą, betarpiškumą ir jo savaimingą grožį.

Atskira ir bauginanti problema tai klausimas: kas atsitiks su Jul. Gaidelio rankraščiais, pvz., po dvidešimties metų? (Toji problema baigi ne jam vienam, ji liečia kiekvieną, kuris savo pastogę turi vienokių ar kitokių kultūrinių vertybių). Jei pažvelgsim tik kaip į medžiagą -- Jul. Gaidelio namuose rasim kupetas prirašytų gaidų lapų. Tačiau tai juk nėra tik žaliava, tai yra ilgų metų žmogaus kūrybiniai darbai, ne vienu atveju susilaukę pripažinimo ir teigiamų vertinimų. Deja, atspausdintų Jul. Gaidelio darbų tėra tik viena kl-

mašinos pajėgia "apkabinti" gaidų lapus, reikia ieškoti specialaus dydžio aparatų. Bet ir šis multiplikavimo būdas, specialistų atliktas ir įrištas, sudaro nemenkas išlaidas. Vargu jas galį pakelti kuris nors lietuvis kompozitorius, nepakels jų ir Julius Gaidelis.

Viliojantis kelias, gal net pats tiesiausias kelias -- išsiveržti su sava muzika už savos parapijos ribų. Tačiau absoliuti dauguma liet. kompozitorių nėra veržlūs žmonės, antra vertus, Amerikoje su menais nėra lengva ir patiems amerikiečiams. Lūdniausia gi, kad ir čia mes esam nevieningi. Štai, kai Bostone suakutvinių metų Komitetas su amerikiečių Choru pro Musica pastatė Jul. Gaidelio Kovotojus, dienraštis Drauge tuoj iššoko slapukas b.k. ar k.v., kuris mus išvadino "kovotojais" ir ragino grįžti į savas sektyčias! Tuo tarpu Chorus pro Musica, profesinio lygio ansamblis, katės maiše nepirko: pradžioje jie paprašė Kovotojų klaviro, po to ir partitūros ir, tik po šešių savaitių nekantraus laukimo, buvo gautas "yes, veikalas įdomus, mes jį statysim". Jei su savais choralais Kovotojus būtumėm pasta-



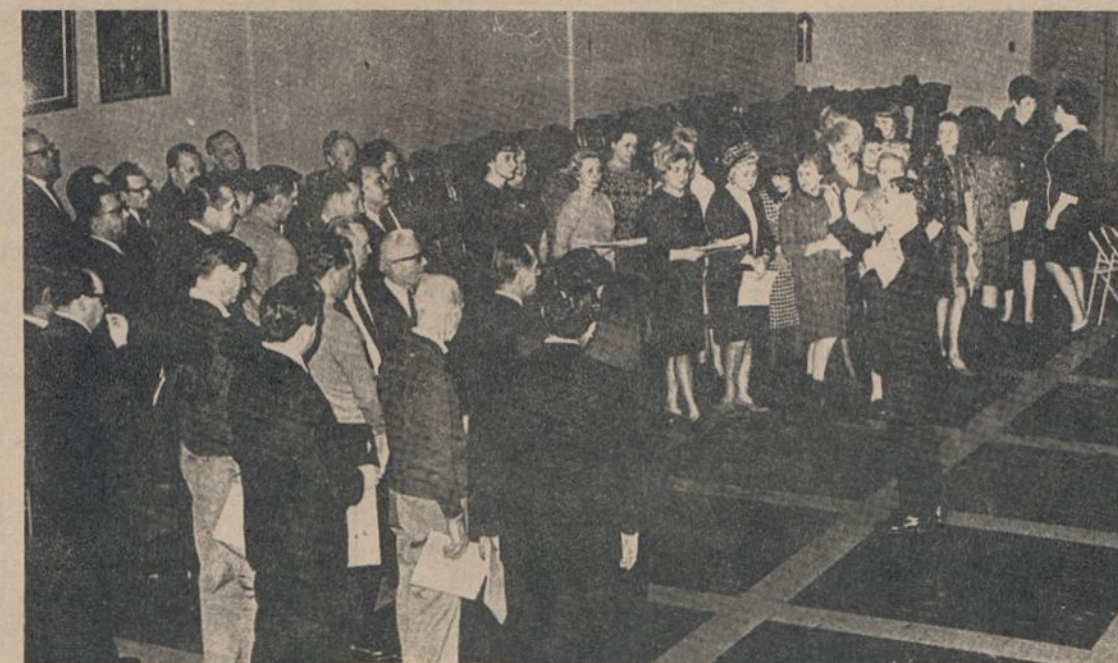
Komp. Juliaus Gaidelio rankraščio pavyzdys.

dar už langų nestaugia "atliekamus dalykus" permalantys sunkvežimiai? Kalbos nėra, saugiausia vieta Gaidelio ir kitiečių po būdžio darbams būtų Lietuva. Tik kada ir kokiu būdu jie galės ten sugrįžti?

Jaunysis brolis, sukrūvintom rankom, ir kojom, net sukrūvin-

storžieviškumą vadina tiesai Visa tai rodo, kad pasaka miršta, kad ir laikas yra didžiai sudrumstas legendoms susikurti...

Komp. Julius Gaidelis, žmogus kuklus ir save savy slepiąs 60-tojo gimtadienio susilaukę nejauku metu. Tačiau,



Operos choro nariai Gaidelio operos "Dana" repeticijoje klausosi rež. Petro Maželio aiškinimų. Z. Degučio nuotrauka



Detroito Lietuvių Tautinių Šokių Grupė "Šilainė" gegužės 24 d. mininti dvidešimt metų gyvavimo sukaktį. Grupės viduryje akordeonistas Rimas Kasputis, o už jo grupės vadovė G. Gobienė.

DETROITO LIETUVIŲ TAUTINIŲ ŠOKIŲ GRUPEI 'ŠILAINĖ' DVIDEŠIMT METŲ

Nekalbėsiu apie ankstyvesnius laikus ir Detroito veikusias menines pajėgas. Jų būta daug ir Detroitas meno srityje nebuvo paskutinis. Atvykus Detroitan naujiems ateiviams, meninės jėgos dar daugiau sustiprėjo, o kitos naujai susikūrė.

Meninės jėgos čia lyg jūra banguoja ir vietoje nestovi. Išskyla ir vėl atslūgsta. Tik viena "Šilainė" nuo pat jos susikūrimo gausi ir tvirta. Šokėjų jai netrūksta. Vieni išeina, kiti ateina ir "Šilainė" visuomet jauna, tvirta ir veikli. Šoka mums, šoka ir amerikiečiams. "Šilainės" vadovė G. Gobienė kupina energijos ir tamdarbui pasišventimo, o jai talkininkauja jaunas akordeonistas Rimas Kasputis.

"Šilainės" gimtadienis yra 1949 m. liepos 25 d. Tą dieną G. Gobienė Tarptautinio Instituto patalpose suruošė

pirmąją šokių repeticiją. Toje repeticijoje dalyvavo ir į ją įsijungė ir buvusieji Lietuvių Tremtinių Draugijos Tautinių šokių kai kurie šokėjai.

Pirmas "Šilainės" pasirodymas įvyko Amerikos Lietuvių Balso radijo klubo suruoštame koncerte 1949 m. lapkričio 27 d.

"Aušrelė", "Berneliai apgavikai", "Polka" ir "Malūnas" patiko tiek saviesiems tiek ir amerikiečiams. Tarptautinio Instituto direktorė Lola de Grille buvo tiek sužavėta šokiais, kad pakvietė "Šilainę" šokti amerikiečiams.

"Šilainė" pakvietimą priėmė ir 1950 m. vasario mėn. šoko Masonic Temple, garsioje Crystal salėje, tarptautinio balius metu. Žiūrovų tarpe buvo Michigano gubernatorius G. Mennen Williams, Henry Ford II ir daug aukštųjų svečių. "Šilainės" šokiai visiems labai patiko ir nuo to laiko "Šilainė" tapo tautybių pasirodymuose nuolatinė šokėja.

1951 m. Raudonojo Kryžiaus suvažiavimo metu meninei programai išpildyti tarp pakviestųjų žymių artistų, gerų chorų, iš tautinių grupių tik "Šilainė" ir meksikiečiai buvo pakviesti.

1951 m. Detroito miestui švenčiant 250 metų įsikūrimo sukaktį buvo

ruošiami įvairiuose teatruose, universitetuose, institutuose ir Belle Island parke sukaktuviniai koncertai. Tuose koncertuose šoko ir "Šilainė". Taip pat buvo šokta ir Windsore, Kanadoje minint miestui 250 metų įsikūrimo sukaktį. Ten šokta net keletą kartų.

1952 m. Amerikos aukštesniųjų mokyklų ir universitetų mokytojų suvažiavime Masonic Temple. "Šilainė" šoko ir kaimyniniuose miestuose: Pontiac, Toledo. Ypatingai ji mielai laukiama Ann Arbor Universitete studentų tautybių pasirodymuose. Taip pat "Šilainė" šoko ir Lansinge studijuojančiam jaunimui.

1963 metais "Šilainė" šoko Michigano gubernatoriaus George Romney inauguracijos baliuje milžiniškoje salėje kur dalyvavo 12,000 kvieštinių svečių.

"Šilainė" yra pasirodžiusi ir State Fair televizijos programoje. Ji buvo išrinkta reprezentuoti Detroitą Washington, bet dėl lėšų stokos negalėjo ten dalyvauti. Ir daug nuo panašių tolimesnių išvykų "Šilainė" teko susilaikyti vien dėl lėšų stokos.

Kiek "Šilainė" šoko saviems sunku ir suskaityti. Nebūna nė vieno minėjimo be jos. Ji dalyvavo visose šokių šventėse Chicagoje. "Šilainė" yra suruošusi ir pati kelius savo parengimus. Pirmasis buvo pavadintas "Pavasario vakaru".

"Šilainės" krikštynos įvyko 1958 m. gegužės 3 d. Krikšto tėvais buvo Dr. V. Majauskas, V. Pauža, Bronius Polikaitis, Margarita Kučinskienė, Alė Rūta-Arbienė ir Jūratė Pečiūrienė.

Štai ką "Šilainė" sako apie save:

-- Mes atėjome iš pavergto krašto kur tauta visais įmanomais būdais kovojo ir kovoja su milžinu okupantu, trokšdama laisvės ir Nepriklausomybės!

-- Mūsų Tautinis šokis yra tautos sielos kilnumo veidrodis, meilės pareiškimas tautinėm tradicijom ir malda Aukščiausiam, prašant laisvės Lietuvai.

Ir ši Detroito lietuvius reprezentuojanti

tautinių šokių trupė gegužės 24 d. švęs savo 20 metų gyvavimo sukaktį.

Šios sukakties paminėjimas - banketas įvyks St. Clement salėje 19600 Ford Road gegužės 24 d. 7:30 v.v. Į šį banketą stalus galima užsisakyti pas pirm. Alfonsą Kasputį tel. TA-5-8093 ir vicepirm. J. Ratniką tel. LO-2-2137. Ten bus galima gauti ir daugiau informacijų.

A. Grinius

AMERIKOS LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS

6835 Superior Ave. Telef. 391-1143
Cleveland, Ohio

Kviečia visus tapti klubo nariais.

Palaikydami Klubą — kartu paremsime Clevelando lietuvių organizacijas.

Pentadieniais galima vaišintis bulviniais blynais, dešromis, virtiniais ir kepta žuvimi. Kitomis dienomis įvairūs kiti valgiai.

Visi susitinkame Lietuvių Klube!

KRAUTUVIŲ VALANDOS PENKTADIENI MIESTE 10 RYTO IKI 5:45 PO PIETŲ. SKYRIUOSE IKI 9:30 VAK. MES DUODAME IR IŠKEICIAME EAGLE STAMPS

MAY'S ALL 7 STORES BASEMENTS



LAISVI NUO SUTEPIMO

Koratron* mirkyti pilnai suprosyti vyrams garsūs B.V.D. trumpom rankovėm IŠEIGINIAI MARŠKINIAI, kurie niekad nesusitepa ir nereikia prosyti.

3.99

Paprasti ar žemyn susegamų apikakle stilių, kurie laikosi gražiai visą dieną

• Balti • Mėlyni • Rusvi • Mėtos žali

Štai didelė naujenybė išeiginiuose marškiniuose! Marškiniai, kurie laikosi gražiai visą dieną ir nesusiglamžo. Kodėl? Nes jie pagaminti iš nuolatai suprosytos 65% Dacron polyester medžiagos, 35% šukuotos medvilnės. Geros rūšies marškiniai, kurie nesusitraukia. Skalbiami ir greitai išdžiūsta. Jūs norėsit jų su visais savo rūbais. Dydziai 14 1/2-17.

Paštu ir telefonu užsakymai išpildomi. Skambinkit CH 1-3070; Lorain 233-6141; Elyria 322-6304 APATINĖJE DALYJE VYRŲ SKYRIUJE, VIŠOSE 7 KRAUTUVĖSE

PODAROGIFTS, Inc.

SIUNČIA
ŠVENČIŲ SVEIKINIMUS
VISIEMS SAVO KLIJENTAMS IR
DRAUGAMS
GEROS NAUJIENOS
DIDELĖ ATSARGA IMPORTUOTŲ
VELYKOMS DOVANŲ

YRA PASIŪLOMA:

KAVIARAS	BALALAIKOS
SAULĖGRAŽŲ	KVEPALAI
ALIEJUS	VIRDULIAI
ĮVAIRIOS ŽVAKĖS	(elektr. ir su anglimis)
KONSERVUOTA ŽUVIS	PALEKH—FEDOS
(aliejuje ir pamidoruose)	KINO
ARBATA — HALVAH —	KHOLUI — DĖŽĖS
MARMELADAS	

NE ATIDĖKITE
ATEIKITE KOL DAR YRA PASIRINKIMAS.
SKUBĖKITE SU SAVO UŽSAKYMAIS.

PODAROGIFTS, Inc.

220 Park Avenue South (kampas 18-tos g-vės)
New York, N. Y. 10003
Tel.: 212 — 228-9547

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• DLK Birutės Draugijos Clevelando skyrius Lietuvos Partizanės minėjimo metu Karo Invalidams surinko \$54.50.

• LB II apylinkės metinis susirinkimas įvyks kovo 30 d., 11 val. (tuojau po lietuviškų pamaldų) Naujosios parapijos salėje.

Darbotvarkėje: valdybos metinės veiklos ir kontrolės komisijos pranešimai, naujos valdybos ir kontrolės komisijos rinkimai.

Visi aplinkės nariai maloniai kviečiami dalyvauti.

"ŠOKTINIS" AMERIKIEČIŲ PROGRAMOJ

Kovo 22 šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos tautinių šokių grupė "Šoktinis" atliko meninę programą Sheraton Hotel "American Contract Bridge League"; metinio pavasarinio turnyro ir suvažiavimo dalyviams, susirinkusiems Clevelande iš visos Amerikos.

"Šoktinis" nuosirdžiai ir svetingai buvo sutiktas ir priimtas: rengėjai šokėjams ir juos atvežusiems tėvams davė šiltą vakarienę, o į gražiai išleistą turnyro programą įdėjo ir vieną grupės nuotrauką, kuri labai gausių suvažiavimo dalyvių buvo išvežiota po visą Ameriką.

• Religinės šalpos vėjus Clevelande vyksta sėkmingai. Iki šiol jau surinkta arti \$1,000.00. Kovo 16 d. šv. Jurgio parapijos bažnytinė rinkliava davė virš \$500.00. \$400.00 suaukojo 112 aukotojai, \$114.00 suaukota be pavardžių. Paštu iki kovo 22 d. į komiteto laiškus atsiliepė 38 aukotojai, sudėdami \$280.00.

Šiuo metu Religinės Šalpos Komitetas verbuoja aukų rinkėjus, sudarinėja neatsiliepusių sąrašus, ir jau pradėjo aukų rinkimą po namus.

• KAS PAKEITĖ, per apsirikimą, mano pilką vyrišką skrybėlę šv. Jurgio parapijos salėje, kovo 23 d. prašau paskambinti telefonu 842-0828, tarp 6 ir 7 val. vakaro.

• Parduodamas gautas iš Lietuvos pasiūtas labai gražus (dangiškos spalvos) tautinis kostiumas.

Dėl kainos ir apžiūrėjimo teirautis telef.: EX 1-6125 arba UT 1-2866. (24-27)

• Prieš atnaujinami savo namų ar automobilių draudimus, palyginkite savo mokesčių paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

VISI LIETUVIAI MALONIAI KVIEČIAM



Dr. A. Gerutis

Šį sekmadienį, kovo 30 d., 4 val. p. p. atsilankyti į dr. A. Geručio pagerbimą ir jo redaguoto veikalo LITHUANIA pristatymą Crystal Tower, 16000 Terrace Rd. (prie Noble Rd.), "Party Room", 23-me aukšte.

Bus vaišės. Auka 2 dol. asmeniui.

Rengia:

Lietuvių Nepriklausomybės Fondo
įgaliotinis Clevelande ir
ALT S-gos Clevelando skyrius

LIETUVŲ PARTIZANŲ MINĖJIMAS

Simbolinį pavasario gėlių vainiką Partizanės Lietuvos kapui, sekmadienį kovo 23 d. pynė DLK Birutės Draugijos Clevelando skyriaus narys ir jų svečiai.

Į gėlių tarpą įpintas pirm. V. Nagevičienės nuosirdus žodis ir A. Augustinavičienės mintys apie praeities iškilią lietuvių partizanę ir šių dienų gyvą, bet deju, daugumoje nebylę, lietuvių moterį. Prelegentė pasigedo lietuvių literatūroje knygy apie lietuvių heroję, nors Lietuvos laisvės kovos moteris gyvė ir gina žodžio, rašto ir tikybos laisvę dažnai

aukodama savo gyvybę.

Su pavasario gėlėmis atėjo mažosios lietuvių tės deklamatorės I. Jonaitienės ir R. Nasvytienės priežiūroje. Jų vaizdeliui prasmingą įvadą davė I. Bublienė. Vysk. M. Valančiaus lituanistinės mokyklos kanklių orkestras vadovaujamas O. Mikulskienės minėjo lietuvių partizanę liūdna kanklių muzika.

Gyvo žodžio, poezijos ir muzikos fone Clevelando lietuviai, dėka visų DLK Birutės Draugijos Clevelando Skyriaus narių rūpestingumo ir vaišingumo turėjo pro-

gą dalyvauti patriotinėse rekolekcijose.

Vyresnės kartos lietuvių moterys, kurios su pavasario paukščiais mintyse dažnai grįžta į Tėvynę Lietuvą, vedė su savim jaunesniąsias seses ir brolius pasisemti dvasinės stiprybės ir ištvermės ateities darbams. Visi minėjimo dalyviai išsinešė vieną, kitą įgyvendinamą mintį.

Kvieskime čia gimusių jaunimą į panašaus pobūdžio minėjimus, nes tai ugdo patriotizmą ir padeda tėvams nelengvame lituanistiniame auklėjime.

Praeitį pagarbiai prisiminus, dabartyje kovojant su nutautėjimu, sąžinė mums diktuoja būdėti už Lietuvos ateitį.

M. Lenkauskienė

STATYBOS KAINOS PAKILO

The Cleveland Illuminating Co. studijų skyrius praneša, kad gyvenamųjų namų ir apartamentų statybos kainos praėjusiais metais pakilo 9%, negu buvo 1967 metais.

Mayfield Heights priemiestyje, naujai pastatytų apartamentų skaičius pernai buvo didžiausias. Ten pastatydinta apie 890 butų, iš jų 371 butų senyvo amžiaus žmonėms Eastgate Village ir prie SOM Center Road.

Per 6 metus Parmoj pastatyta 496 ir North Olmsted 411 gyvenamųjų namų, daugiau negu kitur Cuyahoga apskrityje.

Apartamentų statyba viršija 13%. Juose yra 5350 butų šeimoms, 1967 metais buvo pastatyta 4,721 butų. Visų pereinamųjų metų statybos programoje apartamentų patalpų skaičius pasiekė 46%.

Euclid priemiestyje pastatyta apartamentų daugiausia, taip kad pernai gyvenamųjų vienetų skaičius padugėjo 651 butais.

Pačiame Clevelande pastatyta 630 vienetų, 20% mažiau negu prieš metus.

Bendrai Cuyahoga apskrityje pernai pastatyta 9,081 gyvenamųjų namų ir apartamentų butų.

SOCIAL SECURITY PRANEŠIMAS

Amžiaus įrodymas yra vienas svarbiausių dalykų norint gauti Social Security pašalpas.

Tas paliečia ir mirusio vyro našlę, arba žmoną, kuri gali gauti atlyginimą iš vyro mokėtos apdraudos ir vaikams pašalpą. Amžius

AVALON GULF SERVICE

Former location "VIC'S GULF SERVICE"
Across from St. George's CHURCH, Superior Ave.

NOW at EUCLID NEAR GREEN RD.
18127 Euclid Ave. 531-9767

nustato ir pakėlimą ar sumažinimą atlyginimų.

Geriausias amžiaus įrodymas ateiviams yra bent kokie turimi dokumentai rašyti angliskai ar sava kalba, kaip pasai, paskiau pilietybės liudymas, vedybų leidimas, kur pažymėta amžius, ir kiti daviniai.

Tas svarbu ir čiagimiams, kurie taip pat privalo pasirūpinti amžiaus įrodymo dokumentais.

Senesnio amžiaus čiagimiai, kurie kitur negali gauti savo amžiaus įrodymui raštų, gali pasinaudoti gyventojų surašymais, kurie daromi kas 10 metų nuo 1880 metų. Cenzo biuro pagalba amžiaus įrodymai kaštuoja nuo \$4 iki \$5, ir gaunami iš Census Bureau, Pittsburgh, Kansas. Trunka nuo 30 iki 90 dienų.

Pasinaudokit savo artimais Social Security skyriais, kurie yra kiekviename mieste. East Clevelande skyriai yra 10613 Euclid Avenue ir 6405 Superior Avenue.

• LB Clevelando I-os Apylinkės metinis visuotinis susirinkimas įvyks balandžio 13 d., 12 v. (sekmadienį, po liet. pamaldų) Lietuvių salėje (apatinėje).

Darbotvarkėje: valdybos veiklos, piniginių atskaitomybės ir kontrolės komisijos pranešimai. Naujos valdybos ir kontrolės komisijos rinkimai.

Lietuvių Namų statybos šerų įsigijimo klausimas, paklausimai, pasiūlymai bei ateities darbai.

Valdyba kviečia gausiai dalyvauti.

Rinkiminės komisijos pirmininku pakviestas Vl. Knistautas. Jo adresas: 18224 Landseer Rd., Cleveland, Ohio 44119. Telef.: 481-5377 — tad visais rinkimų klausimais prašoma kreiptis į V. Knistautą.

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

PARENGIMAI CLEVELANDE

BALANDŽIO 12 D. Vysk. M. Valančiaus lituanistinės mokyklos metinis balius.

BALANDŽIO 26 D. "Antrasis Kaimas" šv. Jurgio parapijos salėje.

BALANDŽIO 27 D. šv. Kazimiero lit. mokyklos literatūros (Clevelande gyvenančių rašytojų) ir tautinių šokių vakaras Naujos parapijos salėje. Reng. lit. mokykla.

GEGUŽĖS 4 D. Motinos dienos minėjimas, naujos parapijos salėje. Reng. lit. mokykla.

GEGUŽĖS 18 D. Prof. dr. A. Ramūno paskaita: "Politinės partijos -- varžtai ar varikliai?" Rengia LKDS Clevelando skyrius.

GEGUŽĖS 25 d. Vysk. M. Valančiaus lituanistinės mokyklos 20 metų jubiliejinis literatūros - dainos koncertas.

BIRŽELIO 8 D. šv. Kazimiero lit. mokyklos mokslo metų užbaigimas. Reng. lit. mokykla.

RUGSĖJO 27 D. Dirvos spaudos balius.

LAPKRIČIO 5 D. Madu paroda. Rengia Korpi Giedra.



NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ



Viršuje vaizdelis prie lietuvių partizanės kapo ir apačioje grupė jaunųjų kanklininkų išpildant meninę programą.

J. Carlos nuotrauka



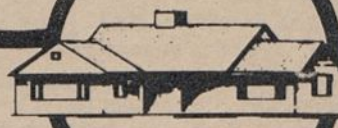
Dalis publikos lietuvių partizanės pagerbime Clevelande.

J. Carlos nuotrauka

Naturally
SUPERIOR SAVINGS

Main Office: SINCE 1909
798 EAST 185th STREET
6712 SUPERIOR AVENUE
13515 EUCLID AVENUE

HOME and
REMODELING
LOANS
....
INSURED SAVINGS



DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS



Tėvynės redaktoriui ir rašytojui Juozui Petrėnui (Petruui Taru-
liui), kovo 19 d. sukakto 70 metų. Gimęs 1899 m. Utenos valsč., ne-
priklauso Lietuvoje labai aktyviai reiškėsi ne tik literatūrinia-
me, bet ir žurnalistiniame darbe, redaguodamas Dieną ir Dienos
Naujienas. Literatūrinėje veikloje buvo vienas pagrindinių keturvė-
jininkų sambūrio narių. Karo metu pasitraukęs iš Lietuvos nuo 1948
metų gyvena Brooklyne ir šiuo metu redaguoja Tėvynę. Yra para-
šęs apsakų rinkinį "Mėlynos kelnės" (1927), "Žirgeliai padebe-
siais" (1948) ir romaną "Vilniaus rūbas" (1965).

NAUJAS DAINŲ RINKINYS

Kaip jau anksčiau spau-
doje buvo skelbta, IV-jai
Dainų šventei ruošti Muzi-
kinė komisija, pritariant
JAV LB Centro valdybai,
numato išleisti suaugusių
ir lituanistinių mokyklų
chorams naują Dainų rin-
kinį.

Lietuviai kompozitoriai
prašomi atsiųsti savo dar-
neišleistas naujesnes suau-
gusių bei vaikų chorams
dainas Muzikinės komisijos
pirmininkui muz. Petruui Ar-
monui, 4538 So. Hermitage
Ave., Chicago, Ill. 60609.
Vaikų chorams dainos turi
būti atsiųstos iki 1969 m.
birželio 1 d., suaugusių cho-
rams iki 1969 rugpjūčio 1
d. Kompozitoriai yra prašo-
mi pagal pačių pasirinktus
tekstus sukurti dar ir visai
naujų dainų.

Už panaudotas rinkiniui
dainas, kompozitoriams pa-
gal finansines išgales bus
išmokėti honorarai.

CHICAGOS LITUANIS- TINIŲ MOKYKLŲ DĖMESIUI

Pedagoginis Lituanistikos
Institutas, siekdamas bent
kiek pagerbti lietuvių kal-
botyros mokslininką prof.
dr. Praną Skardžių, jo 70
metų amžiaus sukakties
proga suorganizavo jo raš-
tų parodą. Ši paroda įren-
gta Instituto lietuviškųjų
knygų parodinėse vitrinose,
kurios stovi Jaunimo Cent-
ro priemenėje. Vitrinose iš-
statyti visi dr. Skardžiaus
veikalai, išėję atskiromis
knygomis, ir jo mokslinių
darbų bibliografija. Čia yra
galima pamatyti ir pats
naujausias Skardžiaus vei-

kalas — "Lietuvių kalbos
kirčiavimas", išleistas pra-
eitų metų gale Chicagoje.

Lituanistinių mokyklų va-
dovybės bei mokytojai to
stambaus masto kalbininko
sukakties proga, pasinaudo-
dami minėta paroda, galėtų
a k i v a i z d ž i a i supažindinti
savo mokyklų mokinius su
jo moksliniais darbais bei
jų reikšme ne tik lietuvių,
bet ir visuotinei kalbotyrai,
arba lingvistikai.

Šia akivaizdžia proga ga-
lėtų pasinaudoti ir įvairios
jaunimo organizacijos, ku-
rių nariai mažai ką nežino,
o kiti gal ir nieko nežino
apie minėtąjį mokslininką.
O juk tautinės kultūros kū-
ryboje Skardžius yra vie-
nas iš tų, kurio moksliniai
darbai tos kultūros pama-
tuose yra kertiniai akme-
nys.

Dr. Skardžiaus veikalų
paroda veiks ligi balandžio
26, kasdien, Jaunimo Cent-
ro darbo valandomis.

KOMP. A. VANAGAIČIO MINĖJIMAS

Margučio pastan g o m i s
kovo 30 d., sekmadienį, Chi-
cagoje rengiamas Antano
Vanagaičio 20 metų mirties
sukakties minėjimas.

9:30 val. ryto bus padė-
tas vainikas prie paminklo
lietuvių šv. Kazimiero ka-
pinėse.

11 val. Sv. Mišios Tėvų
Jėzuitų koplyčioje (atna-
šaus ir pamokslą pasakys
Tėvas Bruno Markaitis,
S.J.).

3 val. p. p. Jaunimo Cent-
ro didžiojoje salėje bus mi-
nėjimo akademija. Pagrin-
dinę kalbą pasakys rašyto-
jas Vytautas Alantas. Me-
ninėj dalyje solistai Nerija



chicagos Lietuvių opera

MARIA AUKŠTESNIOSIOS MOKYKLOS SALĖJE

LITHUANIAN PLAZA / WEST 67 STREET & CALIFORNIA AVENUE, CHICAGOJE

stato KOMP. JULIAUS GAIDELIO

Trijų Veiksmų Opera

DANA

Libretas — STASIO SANTVARO

Dirigentas — ALEKSANDRAS KUČIŪNAS

Solistai:

DANA STANKAITYTĖ

ROMA MASTIENĖ

STASYS BARAS

ALGIRDAS BRAZIS

JONAS VAZNELIS

Režisierius — Petras Maželis

Dailininkas — Algirdas Kurauskas

Baletmeisteris — Jaunutis Puodžiūnas

Premjera: 1969. IV. 12 / 8:00 val. vak. (išparduota)

II Spektaklis: 1969. IV. 13 / 3:00 val. popiet (išparduota)

III Spektaklis: 1969. IV. 19 / 8:00 val. vak.

IV Spektaklis: 1969. IV. 20 / 2:00 val. popiet

Bilietai parduodami: "Marginiuose", 2511 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. Tel. PR 8-4585

Bilietai užsakomi paštu, siunčiant čekį: Lithuanian Opera of Chicago, 6441 S. Kedvale Ave., Chicago, Ill. 60629.

Bilietai kainos: Parterioje \$8.00, \$6.50, \$5.00. Balkone \$7.00, \$5.00, \$3.00.

Premjeros spektakliui visi bilietai vienu doleriu brangesni.

LOS ANGELES MENININKŲ ŪGIS

Išaugusi aplink Los An-
geles nauja ir didelė lietu-
viška "kolonija" turi kuo
pasididžiuoti, bet dar ir kai
kuo nusiskusti. Kai kurios
kultūrinės sritys čia atsto-
vaujamos su pertekliumi,
bet kitos dar per liesai pa-
gal kolonijos svorį ir parei-
kalavimus. Kai kurių sri-
čių menininkų dar lyg ir
stigtų. Tai rodo faktas, kad
daugelis didesnių lietuviškų
parengimų būna reikalingi
tarkos iš svetur.

Kitur tokios talkos ir sve-
čių kvietimai yra geras ir
normalus dalykas. Su Los
Angeles reikalais blogesnis,
nes kiekvienas kvietimas
turi būti iš labai toli. Todėl
surištas su stambiomis iš-
laidomis. Parengimai išeina
kai kada tik "lygiomis", o
ne kartą ir su nuostoliais.
Kolonijos sveikata reika-
lauja, kad ji turėtų arba iš-
siaugintų pati savo tarpe
stambesnių pajėgų. Kaip
ekonomistai pasakytų, ji
yra priversta gyventi ir
tvarkytis "autarkiškai".

Meninių pajėgų čia ne-
stinga, tik kaip ir visur jos
nėra draugiškai susibūru-

sios, bet išsiblaškiosios ir
net tarpusavy pašnairuo-
jančios. Kai kurios lyg pa-
mirštos ir neįvertintos,
nes "niekas negali būti pra-
našas savo parapijoje".

Š. m. kovo 15 d. čia buvo
įvykis, kurį tektų laikyti at-
žymėtinu ir pageidauti, kad
jis būtų naujų didesnių už-
simojimų pradžia. Atokiau
nuo grupių laikydamiesi, bet
visuomenei jau ilgas
laikas kultūriškai talkinin-
kaujantieji keli Los Ange-
les menininkai ryžosi susi-
burti ir paruošti geros ver-
tės koncertą. Pirmu kartu,
deja, nesutraukė pilnos sa-
lės klausytojų, bet atvyku-
siejį nesigailėjo. Daugiau
neteko ir nukentėjo tie, ku-
rie koncerte nebuvo.

Koncertas prisistatė vi-
suomenei su dviem dramos
aktoriais, trim dainininkais
ir pianiste. Programa buvo
lietuviška ir tarptautinė, la-
bai įvairi, labai patriotiška,
rimta ir, pasakytume, klasi-
kinė. Programos sugrąžinimas
ir apipavidalinimas —
apgalvotas gerai, suplanuo-
tas, profesionalizmo forma.
Gražus ir rimtas, net per
rimtas ir gal per patriotiš-
kas publikai, kuri iš tokių
parengimų mėgtų laukti
pramogos ar tik progos "su-
sitikti su senais pažista-
mais".

Aktoriai Nelė Apeikienė
ir Juozas Kaributas pateikė
eilę lietuvių poezijos meni-
nių interpretacijų (J. Au-
gustaitytės - Vaičiūnienės,
Fausto Kiršos, P. Vaičiūčio,
K. Inčiūros, Putino, B.

malonų tenorinį pavasarį ir
jau ne kartą buvo kviečia-
mas kitur. Taigi, Los An-
geles ne tik skolinasi, bet ir
kitiems gali paskolinti. Iš
Chicago čia persikėlė so-
pranas Stasė Klimaitė-Pau-
tienienė, kuri labai uoliai,
noriai ir vertingai papildo
neretą lietuvių kultūrinį pa-
rengimą, koncertą, pobūvį
ar vėl pradėjusią veikti ra-
dijo valandėlę.

Solistai koncertui buvo
gerai pasiruošę, savo dainas
ir arijas atliko su įsigyve-
nimu, dėmesiu ir skoniu.
Visus nelietuvių kompozito-
rių dalykus atliko originalų
kalbomis, kas gal lietuviš-
kai auditorijai nebuvo būti-
na. Lietuvių publika yra la-
biau pripratusi ir pageidau-
ja, kur tik įmanoma, ir sve-
timų kompozitorių dainas
bei operų arijas girėti iš-
verstas lietuviškai. Nėra
rimto pagrindo šio visai ge-
ro ir muzikai nekenkiančio
papročio ir toliau nepuose-
lėti.

Dainininkams akompana-
vo, atskirus sceninius nu-
merius muzikiniai surišo ir
solistiškai skambino keletą
ilgesnių dalykų (J. Gruo-
džio, B. Budriūno, F. Šuber-
to ir F. Sopeno) vėliausiu
laiku vis brandžiau išaugan-
ti jaunoji pianistė Raimon-
da Apeikytė. Amžiumi pati
jauniausia ir žymiai jau-
nesnė už kitus šio poezio-
koncerto atlikėjus, Raimon-
da Apeikytė neabejotinai
visus savo sceninius kolegas
ir koleges viršijo meninės
kokybės požiūriu. Ir tai bu-
vo vienas iš pačių didžiau-
sių bei maloniausių šio kon-
certo laimėjimų.

Ši nauja Los Angeles me-
nininkų grupė turėtų toliau
dirbti ir rodytis dažniau,
ieškoti įvairumo, sutikti,
kad be klasikos dar yra ir
"modernika" — ir ateity
sutraukti pilnas klausytojų
sales. Mums čia neužtenka
tik atvažiuojančių trumpa-
laikių gastrolierių iš anapus
Rocky Mountains.

S. Pajogus

• "Vergijos Kryžkeliuo-
se", Stefanijs Rūkienės
atsiminimų I dalis, kietais
viršeliais jau išparduota ir
liko tik kartoniniuose vir-
šeliuose — kaina 5 dol.

THE UDYLLITE CORP.

NEEDS EXPERIENCED

MACHINE ASSEMBLERS ELECTRICAL ASSEMBLERS

Must read blueprints. Own tools.

Full range of fringe benefits.

APPLY

Manufacturing Plant

21441 HOOVER RD., WARREN, MICH.

Between 8-9 Mile, off Toepfer

313 — 539-3400

An Equal Opportunity Employer

(25-30)

PLANINGAS TAUPYMAS

4 3/4%

Metinis dividendas mokamas už
indėlius taupymo knygutėse.

5%

Mokamas už vienus metų taupymo
lakštus nuo išdavimo datos.
(\$5,000.00 ar daugiau, įdedant po \$500.00)

5 1/4%

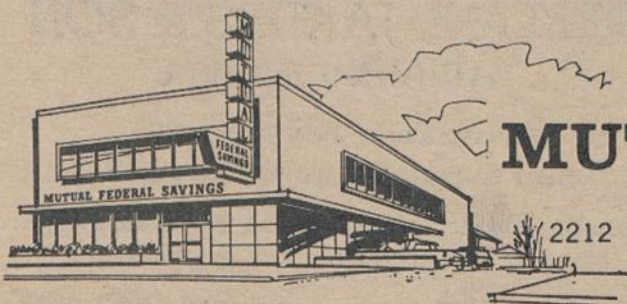
Mokamas už vienus metų taupymo
lakštus nuo išdavimo datos.
(\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.



PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

MOKA GERUS DIVIDENDUS.
PRADEK TAUPYTI SIANDIEN!



PETKUS LAIDOJIMO ISTAIGA



MARQUETTE PARK CHICAGO

2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS

1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS